

M. ŞEHMUS GÜZEL

Felsefe Kırıntıları

ekitap.ayorum.com

M. ŞEHMUS GÜZEL
Felsefe Kırıntıları

İlk sunumu: Aralık 2019

Yapıt: M. Şehmus GÜZEL

Teknik Yönetmen ve kapak: Ferruh Dinçkal

Dizgi : MŞG

Sayfa Düzeni : MŞG

İSBN : Belki gelecek. Belki gelmeyecek. Zamana, duruma, gelişmelere bağlı.

Bu yapıtın yayın hakları yazarına aittir.

Kitaptan edinmek için iletişim : Gerekirse. Şimdilik ekitap.ayorum.com deyin, tıklayın, " indirin ", götürün. Hediyeimizdir.

Sunu

Felsefenin pek çok tanımı yapılabilir. Her arı kendi peteğinde kendi balını üretir gibi :

Bilge olmak. Bilgelik. Bilgenin dostluğu.

Bir filozof gibi sakin sakin izlemek: Şeyleri, insanları, hayvanları, hayanoğluhayvanları.

Rahatlık bilimi.

Sabırlı olmayı öğrenmek. Felsefe mutlaka “ Ammma sabırlı adam “ denilenlerin mesleğidir. Her türlü karamsarlık, felaket ve olumsuzluklar karşısında sabrını korumayı bilmek. Sabırlı olmak evet ve aynı zamanda rahatlık aşkı.

İyimser olmak ama aptalca davranmamak. İyimser olmak evet ama kötümserlerin dertlerini dinlemeyi ihmal etmemek.

Ve bilhassa anlamaya çalışmak : Dünyayı. Şeyleri. İnsanları.

Filozof çünkü “ mantalitenin (zihniyetin) değişmesine çalışan kimsedir “.

Filozof bir yaratıcıdır da : Düşünceler alanında yaratan, ürün verendir. Kavramlar yaratan, kavramlar önerendir.

Bu kadarı yetmez mutlaka.

Felsefe nedir ? Kime filozof denir ? Nerede ve nasıl felsefe yapılır, yapılıyor ? Ve daha bir dizi başka başka soru var. Yanıtlanması gereken. Yanıtlanması zaman alacak. Ne iyi ki zamanımız var bizim, ama belki de yok. Bizimki (y)aşla sınırlı. Ama insanoğluinsanın var : Zamanı sonsuz çünkü.

Bu arada ve bu işi, felsefeyi, yaparken kaçınılmaz olarak ninemin ve annemin anlattıkları da aklıma takılmıyor değil hani. Hani bilirsiniz o

güzelim masalları : Ejderhaları, cadıları, şeytanları, cinleri, devleri, bir “ dudağı yerde bir dudağı gökte “ cinsinden devleri, perileri, sevenleri, sevilenleri, esmerleri, sarışınları, kumralları, unutulmuş unutulduklarını sanmasınlar sakın, ve daha binbir bilmemneleri ile. Bizi mutlaka felsefeye yaklaştıran, hayat dersi veren anlatımlardır bunlar. Felsefe ve felsefi bilgiler ve işte nine ve annelerimizin masalları da yaşamayı, mücadeleyi, kavgayı öğretici derslerle yüklüdür.

Bugün dünden daha fazla yeniden ders almaya ihtiyacımız olduğu ise apaçık ortada.

Fazla geç kalmadan.

Hiç ölmeyecekmiş gibi yaşayanlara, hiç ölmeyecekmiş gibi davrananlara, bizim hemen başlayacağımız yolculukta maalesef yer yok. Onlar inebilirler. Biz yola çıkıyoruz. Ve biliyoruz :

Bizi bekleyen “ rahat ölüm “dür. “ Mutlu ölüm “dür.

Bu kadar yaşadıkten sonra artık biraz da ölebiliriz.

Kendi felsefemizle.

Adam olana çok bile !

Paris, 6 Aralık 2019

Felsefe : Adı Özne

Türkiye’de felsefe, yakın geçmişimizle kıyaslanınca bile, bir parça ihmal edilmiş konumdadır. Ama ne iyi ki kimi üniversitede felsefeci, felsefesever, filozof öğretim üyeleri görev yapıyorlar ve kendi çevrelerinde felsefenin tanıtılması, felsefeyle ilgilenilmesi, felsefenin tanınması ve öğrenilmesi için çaba harcıyorlar.

Bu öğretim üyelerinden biri Mustafa Günay’dır. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Felsefe grubu öğretmenliği bölümünde? 1995’ten bu yana öğrencilerine ve çevresine felsefenin nimetlerini aktarıyor. Bu amaçla şimdiye kadar felsefeye ilişkin birçok kitap yayınlamasının yanında (1), son derece ciddi, yararlı ve herkesin bir gün veya başka bir gün mutlaka işine yarayacak Özne isimli derginin genel yayın yönetmenidir ve dergisinin düzenli ve sürekli yayınlanması için gayret sarfediyor. Bütün bunlar takdire değer ve örnek alınması gereken çabalardır.

“ Felsefe Bilim ve Sanat Yazıları ” alt başlıklı Özne dergisinin felsefeye meraklı yeni kuşakların yetişmesinde katkısı olduğu ve bu katkının süreceği kesin. Cemil Meriç bir yerde “ Dergi, hür tefekkürün kalesi ”dir saptamasını yapıyor. Doğrudur. Çünkü özgür düşüncenin en iyi biçimde ifadesini bulduğu ve bulacağı alanlardan biri de dergi(ler)dir.

Dergiler, dergiler çevresinde oluşan genç, heyecanlı, yaratıcı, coşkulu kümeler aynı zamanda bir okul işlevi de gördü, görebilir, görür. Birçok genç yazar, sanatçı ve düşünür ilk adımlarını dergilerde atmışlar, ilk yazılarını, ilk şiirlerini, ilk denemelerini, ilk öykülerini dergilerde yayınlamışlardır: Kimi zaman bir dergi yayın bürosu bir tür buluşma, karşılaşma, tanışma ve yeni yolculuklara birlikte çıkma noktaları olmuştur. Yazın dünyamızda pek çok örneği var bunun.

Türkiye’de şu veya bu biçimde herkes, her sanatçı, her yazar, her şair hayatında bir gün veya bir an mutlaka “Vatanı kurtarmak” arzusuyla çırpındığından siyasi nitelikli dergiler zaman zaman birincil konumda oldular. Onların yanında sesleri daha az duyulsa da sanat, genel kültür, sinema, tiyatro, fotoğraf, yazın, bilim ve felsefe alanındaki dergiler de asla eksik olmadılar. Ve sadece büyük kentlerde de değil, Anadolu’nun ve Trakya’nın kasabalarında ve hatta köylerinde bile yayınlanan dergilerimiz bulunuyor.

İşte Özne yıllardan beri Adana’da yayınlanıyor ve bir derginin yapabileceği her türlü işlevi yerine getirdiği için de dikkat çekiyor, önem kazanıyor.

Mustafa Günay, Özne’yi tanıtmak üzere Adana’da yayınlanan Yeni Turunç dergisindeki “Özne dergisinin kısa tarihçesi” başlıklı makalesinde, (2) şunları belirtiyor:

“İsmi Özne koyduğumuz felsefe dergisinin yayın hazırlıklarına 2003’te başlandı ve ilk sayısı 2004 Ocak-Şubat’da sunuldu. O günden bugüne Özne’nin genel yayın yönetmenliğini sürdürüyorum. Özne’nin felsefe konusunda üreten, yaratan kişileri, özneleri buluşturan bir ortam olmasını arzuladık ve bu alanda epey bir yol da aldık. Dünden memnunuz yarından umutluyuz. Özne’ye akademisyenler yanında üniversite dışından yazarlar ve düşünürler de katkıda bulunuyorlar.

Özne, dünden bugüne 14 sayı ve her biri bir kitap biçiminde yayınlandı:

2004’te dört sayı çıktı. 4. sayıda büyük filozof Kant’ın 200. ölüm yıldönümü nedeniyle onun felsefesini irdeleyen yazılar ağırlıktaydı.

2005’te yayınlanan 5. sayıda ‘Türkiye’de Felsefe’ konusu ele alındı. ”

Daha sonra yayınlanan sayılarda özel dosyalara yer verildi :

Felsefe-edebiyat ilişkileri (6. Kitap, 2006), Nihilizm sorunu (7. Kitap, 2007), Türkiye’yi düşünmek (8. Kitap, 2008), Akıl (9. Kitap, 2009), Bunalım

(10. Kitap, 2010), Aristoteles özel sayısı (11-12. Kitaplar, 2011), Felsefe ve günümüzün sorunları (13. Kitap, göz 2011), Jean Baudrillard özel sayısı (14. Kitap, bahar 2011. " Felsefe eğitimi ve çocuklar için felsefe " başlıklı özel bölümüyle), " Felsefenin aynasında siyaset " (15. Kitap, Gz 2011. Bu kitapta " İlk ve orta öğretimde felsefe " başlıklı özel bir bölüm de bulunuyor. Felsefe derslerinin önemi ve yararı için mutlaka okunmalı.)

Bir tür Heidegger özel sayısı biçiminde yayınlanan Bahar 2012 tarihli 16. Kitap'ın " içindekileri " ni aşağıda sunuyorum, böylece zengin içeriğini ve makalelerin çeşitliliğini bizzat saptamak mümkün.

Özne'nin felsefe alanında önemli ve fazla işlenmemiş, değişik ve geniş temaları ve sorunları ele aldığını böylece saptayabiliyoruz.

Bu arada toplumsal-kültürel ve siyasi gündemin ve güncelliğin arka planına felsefe gözüyle bakmak ihmal edilmiyor.

Bunu Günay, yukarıda andığım makalesinde şöyle açıklıyor:

" Felsefe, insanın yüzyıllar boyu tartıştığı ve yanıtını aradığı bazı temel/sürekli sorularla uğraştığı kadar, bugün yaşayan insanın karşılaştığı sorunlarla da ilgilenmek ve içinde yaşadığımız ülkenin ve dünyanın sorunlarıyla yüzleşmek durumundadır. Bu bağlamda dergilere önemli görevler düştüğü de söylenebilir. Gazetelerde ve ekranlarda dile getirilen olayların ve sosyal gerçekliğin, kavramsal, düşünsel ve eleştirel bir çözümlemesini, yorumunu ve değerlendirmesini yapmak, düşünce, sanat ve bilim insanlarına düşen bir sorumluluktur. "

Dergi yayınlamak kolay iş değil. Yayınevi bulmak, dağıtıcı bulmak, şu bu, küçük ya da büyük giderler için birkaç kuruş edinmek. Bunların her biri tek tek ve birlikte az buz sorun değil. Haydi bütün cesaretimizi, delikanlılığımızı, bilim adamlığımızı, bilim kadınlığımızı toplayarak, küçük büyük bütün sorunların üstesinden gelerek aklımıza ve akıla uygun veya bir parça deli dolu dergimizi yayınladık diyelim, ama ondan sonra da çok önemli bir mesele baş gösteriyor: Okuru bulmak. Okura ulaşabilmek.

Bunun için de özel bir gayret gösterilmesi gerekiyor. Hele felsefe, bilim ve sanat yazıları içeren bir dergi için ...

Özne, Karahan Kitabevi'nin katkı ve yardımıyla belli bir süre boyunca dertlerinin kimini çözebildi: 13. sayıdan itibaren ve yeni sayısına kadar Karahan Kitabevi yayınları bünyesinde çıktı. Bu süre içinde derginin basım ve dağıtım işlerini Karahan Kitabevi üstlendi. Bu bir dergi için son derece belirleyici bir dayanışma ve destektir. Her dergiye kısmet olmaz. Bu dayanışma ve destek aynı zamanda Özne'nin başarılı bir dergi olduğunun da kabulü ve ispatı anlamına geliyor. Dergi yayınına gerekince kendi olanaklarıyla ve yeni yayınevlerinin katkı ve yardımıyla sürdürüyor, sürdürecektir.

Bu aşamada bizim de Özne'yle ilgilenmemizin zamanıdır. Özne'de yayınlanan makalelerin, özel dosyaların birinin veya birkaçının bu makaleyi okuyanların, ortaokuldan üniversite sonuna öğrencilerin, öğretmenlerin, öğretim üyelerinin, eğitimcilerin, gazetecilerin, yazarların, şairlerin, sanatçıların, siyasetçilerin (de, evet bilhassa onların da), kadın, erkek ve çocukların ilgisini çekeceğinden eminim. Bugün geldiğimiz noktada hepimizin, bütün insanlığın, yeniden ve yeniden felsefeye gereksinme duyduğumuz bu kadar açıkken hele. Bundan sonrası siz felsefeseverlere kalıyor. Özne'yi ihmel etmemeliyiz.

Okuma kültürümüzün güçlenmesi demek, düşünmek, hayal kurmak, seyretmek/seyrelemek, yazmak, yaratmak, kendimizi ifade etmek ve gerçekleştirmek kültürümüzün de güçlenmesi demektir. Nöronlarımızın, beyin kaslarımızın güçlendirilmesi de demektir. Çalışan nöron yorulmaz, pas tutmaz, hasta olmaz, insanoğlu en önemli hazinesini/hafızasını yitirmez.

Okuyun göreceksiniz : Özne düşünme ufkuımıza farklı ve yeni pencereler açıyor, ülkemizde felsefe kültürünün gelişimine katkıda bulunmaya çalışıyor. Biz de bu konularda ona ve yaratıcılarına yardımcı olalım derim.

NOTLAR

- (1) Mustafa Günay'ın örneğın şı iki yapıtını burada anmak isterim: Metinlerle Felsefeye Giriş, yenilenmiş 2. baskı, Karahan Kitabevi, 2010, Seyhan-Adana. Felsefe Tarihinde İnsan Sorunu, 3. baskı, Karahan Kitabevi, 2010, Seyhan-Adana.
- (2) Mustafa Günay: " Özne dergisinin kısa tarihçesi ", Yeni Turunç dergisi, Sayı: 2, Eylül-Ekim 2011, Adana.

Özne Felsefe Bilim ve Sanat Yazıları 16. Kitap, Bahar 2012 : Heidegger, içindekiler

Felsefenin Durumu | Afşar Timuçin

Sobanın Başında | Cihan Camcı

Heidegger'de Sanatın Hakikati ya da Hakikatin Sanatı | Şule Gece

Heidegger Düşüncesinde Varlığın Anlamı Sorusu | Umut Öksüzan

Varlığa İlişkin Otantik Bir Yorumun Olanığı Olarak Ölüm | Adnan

Esenyel

Yabancılaşmanın Ontolojik Boyutu: *Heideggerci Bir Bakış* | M. Zeynep

Esenyel

Heidegger'de Varlık ve Dil | Dilek Arlı Çil

Varlık (öv) Üzümünden Hakikat (ἀλήθεια) Şarabı İçmek: Düşünce

Tarihinde Varlık

Anlayışı ve Heidegger'de *Varlık, Dasein, Hakikat Dil* Kompozisyonu |

İsmail Hanoğlu

Waste Land'in Bunalımı ya da Bunalımdaki Waste Land | Adem Yıldırım

Martin Heidegger, Nazizim ve Felsefe | Doğan Göçmen

Aşkınsal İmgelemin İçsel Zaman Karakteri ve Heidegger'in Yorumu |

Zehragül Aşkın

Sınırın İki Tarafı | Celal Gürbüz

Heidegger'in Nietzsche Okumasına Deleuzecü Bir Şerh | Sadık Erol Er

Geleneğin Dili mi? Varlığın Evi mi? Heidegger ve Gadamer'de

Dil, Gelenek ve Varlığın İnsanlık Halleri Üzerine | Mehmet Ulukütük

Martin Heidegger ve Michel Foucault'nun Geleneksel Özne Kavramı

Eleştirisi | Zehragül Aşkın-Hüseyin Çellik

Metafiziğin Üstesinden Gelmek | Martin Heidegger

Niçin Taşrada Kalıyorum | Martin Heidegger

Heidegger ve Teoloji | John D. Caputo

Dasein'in Hermeneutiği | Alois Fischer

IV. Varoluş Kavramı | Otto Friedrich Bollnow

Çağdaş Felsefe Tarihinde Bir Öteki Cinsiyet Olarak Kadın | Gülcevahir Şahin-Granade

De Anima III.5 Üzerine Bir Tartışma (I) | Aylin Çankaya

Levinas, Other And Ethical Relation | Servet Gözetlik

Bir Heidegger Sözlüğü | Michael Inwood

Felsefe-Edebiyat İlişkisi Bağlamında Thomas Bernhard | Alkan Adakaner

Felsefe ve Din Arasında Heidegger'in Ontoteolojisi | Güncel Önkal

Deleuze'ü Anlamak | Mustafa Yıldırım

Ke(n)di(ler)imiz

İstanbul'da, Nişantaşı'nda, hoşgörü başkentinde kediler öldürülüyor(muş). Yaz günü kedilerin içecekleri, içmeleri olası, sulara, su kaplarına zehir katılıyor ve kediler apaçık katlediliyor(muş).

Evet İstanbul'da, Nişantaşı'nda. Hoşgörü başkentinde.

Kedilerin suçu söylencelere göre kiminin evinden kuş mu oyuncak mı aşırıyor olmalarıymış.

Yahu oldu olacak bari kedi mahkemeleri kurulsun ve önce kuş mu oyuncak mı her neyse işte onu hangi kedinin çaldığı ortaya çıkarılsın.

Haydi diyelim “ suçlu kedi “ bulundu bunun “ cezası “ neden zehirlenerek öldürülmek olsun ? Adaletin nerede insanlık ? İnsanoğluisan !

İstanbul'da, Nişantaşı'nda kedilerin öldürülmesini, kedilere yönelik ciddi bir saldırı kampanyasının başladığını, başlatıldığını Paris'te Füsün Ürkün ve Melisa Ürkün anlatıyor. İki de kedi sever takımından. Ben de aynı takımdanım üstünüze iyilik sağlık. Kedileri anlatırken bir parça kendimizi de anlatıyor olamaz mıyız ? Bal gibi oluruz. Bal gibi olabilsek kedilerle çelişkilerimiz de mutlaka kalmayacak. Ama aramızda, insanoğluisanların arasında demek istiyorum, çünkü biliyorum hiçbir hayvanın aklına bir kediyi zehirleyerek öldürmek gelmez, evet aramızda zehir gibiler hatta sadece zehirler de var maalesef. Ke(n)di zehirini ke(n)dilere akıtanlar da.

Peki kedisiz bir ev, bir sokak, bir cadde, bir bulvar, bir meydan, bir köy, bir kasaba, bir kent, bir ülke düşünebilir miyiz ? Elbette düşünemeyiz. Kedisiz olabilemez rahat dünyalarımız farelerle kapı komşusu yalnızlık okyanuslarında bizbize. Bu mesele tartışılabilir ama şu artık tartışılmaz :

Martta kediler isyan edecekler, aklınızda bulunsun, elinizi zehirinizden çekmezseniz yandınız saman gibi İstanbul'da Nişantaşı'nda veya mezar taşınızda. Evet yandınız ! Çünkü kediler kimi ne yapacaklarını biliyorlar, eli zehirde olanlar yandığının resmidir. Evet resmidir.

Evet Füsün Ürkün resim yapar. Yapıyor. Yapacak. Kapı. Pencere. Perde (dantel olmalı lütfen). Anahtarlar asılı duvarda. Manzaralar. Kafesler. Kafesler boş çünkü kapıları açık ve kuşları çoktan özgürlüğüne kavuşmuş en canlı ve en renkli Doğa Ana'nın kucağında kafesler. Ve kedi(ler). Kediler ki ana va ablalarımızın hüznün kokulu ve dantel dokulu oturma odalarını merkez seçer, dantel perdeleri aralar, görünen veya görünmeyen manzaralara, dünyalara seyirlere dalar. Kadınlar iç dünyalarıyla içli dışlı bakakalırlar pencerelerden : Anahtarlar içeride mi dışarıda mı asılı? Kadın, kedi, kelebek. Pencerelerden içre. Farzedinki Kayseri'desiniz ya da Nevşehir'de ya da Ergani'de, Tokat'ta, Uşak'ta, Adapazarı'nda ... Anadolu bu, kasabası, kasabasımsı kenti ve kentleri eksik olmaz. Kasabada sıkıntı da eksik olmaz. Ama ke(n)dilerimiz bilirlerki pencerelerden seyir mümkündür. Hele perdeli pencerelerin önünden veya arkasından. Hele güneş de sözünde durmuş ve penceremize de vurmuşsa. Mırrrr ... mırrrr ...

www.yiyorum.buyuyorum.com sitesinin kurucusu ve yöneticisi Zümrüt Özkan'la yaptığı içten, kadın kadına ve gizlisiz saklısız söyleşisinde (okumalısınız mutlaka) Füsün Ürkün " Hayatı bir sözcükle nasıl tanımlarsınız ? " sorusuna çekincesiz " Hayat eşittir pencereler " " Hayat : Pencereler " yanıtını veriyor. " Kadın " için ise " Kadın : Mücadele " yanıtını ekliyor. Kanımca mesele böylece anlatılmış ve kedilerin önemi de vurgulanmış oluyor, bu iki yanıtta kedi lafı geçmese bile. Artık Arif olan anlar. Abidin olan da.

Paris'te yıllar önce tıkr tıkr dikiş makinalarının tınlamalarının, binbir dilin ve küfürün duyulduğu, ter ve emek yüklü, akşam saatlerinde bıyık ve sakal kalabalığının doldurduğu, gecenin geç saatlerinde kedilere, ana-avrat sarhoşlara, yosmalara, rüküşlere, travestilere, eşcinsellere ve yersiz yurtsuzlara teslim bu sokakta, République (Cumhuriyet) Meydanı'na iki adımlık bu sokakta, Faruk Tepe " Galerie d'Art Perles Rouge "u açarak bir anlamda öncülük yaptı denebilir. Kısa zamanda çünkü birbirini izleyen ondan fazla sanat galerisi, café, şık ve bir parça da şok lokantalarla bu sokak Paris'in yeni kültür ve " hareket-bereket ", kâr ve zarar merkezine dönüverdi. Dönüveriyor. (Bir dakika başka bir şey yazmadan bir parantez açıp, açtım, bir noktaya dikkatinizi çekmek ve Faruk'un şıklığına değinmek istiyorum : İyi Fransızca bilenler, aman eksik olmasınlar, hele iyi saatte olanlar hemen atlayıp " Yahu Perles madem çoğul rouge neden tekil " diyebilirler. Oturrrr ! Evet çok bilmişler oturun oturduğunuz yerde, ne yani fikrinizi soran mı oldu ? Olmadı. Niksar, Sürmene, Fatsa, Ordu ve Karadeniz çocuğu Faruk'tur bu, özel tarihinin şimdilik en uzun dönemini burada yaşamaktadır ve neresinden bakarsak bakalım kırk yıldan fazla pariziyenliği vardır, burada " kızıl " demek istemiştir " kızılar " yerine. Mutlaka bir bildiği olmalı ve bunun esbab-ı mucibesinin sorulmaması da kibarlık gereği tavsiye edilir. Şimdi parantezi kapayabilirim. Kapatıyorum !) Kapattım.

Tekrar sokağa dönelim lütfen :

Evet bu sokak eskiden, çok eskiden değil diyelim beş veya altı yıl öncesine kadar, Paris'in dokuma atölyeleriyle dopdolu, beş katta on atölye, bir binada koskocaman bir fabrika trik trak trik trak çalışan, günün belli saatlerinde bir otomobilin geçmesi değil adım atmanızın bile olimpiyat rekoru sayıldığı epey yüklü ve belalı bir sokaktı. Başkentin merkezinde, İş Müfettişliği binasına bilemedin beş adımlık mesafede, al sana dokuma sanayinin kaçak işçilerle tıka basa doldurulmuş atölyeleri. Küreselleşmeyle birlikte dokuma atölyeleri ötelere gönderildi, ter ve

emek izleri özenle silindi. Bıyık ve sakallar yine özenle ve sıkı bir titizlikle dibinden en dibinden kesildi. Paris, Yeryüzü'nün en yaşlı kızı, bundan daha yüz kırk yıl kadar önce Komünarların taze ekmek, keçi peyniri, sucuk, konspirasyon ve barut kokan gizli ama yine de bilinen toplantılarına mekanlık yapmış eski ve tarihi yüzlerle dolu atölyelerini yeniden devinime soktu : Al sana sanat galerisi, kahve (café diye yazılır buralarda ama aldırmanın aslı astarı “ kahva “dan gelir Yemen'e gitmez !), lokanta, börekçi, çörekci. Ne istersen al yeter ki al ! Bu dünyada her şey değişebilir ama bir tek Paris değişmez. O çünkü tarihin belasına uğramış, düzenin sillesini yemiştir : Paris evet hep Paris olarak kalacaktır. K büyük harfle Kitap'a aynen böyle yazılmıştır : Yarım kalmış ihtilallerin başkenti. Olabilir.

Olsun. Kayseri, Nevşehir, İstanbul, Ankara, Diyarbakır, Konya, Uşak, Afyon, Mersin, Antakya ve Ergani burada buluşacaktır. Bu da böylesine bir küreselleşmedir. Bu da buna bizim cevabımızdır. En derininden. Sıkı tarafından. Çokdilli, çoksesli, çokkültürlü : İşte bakın Dönerin d'sini duymamış yeni tür Fransız proleterleri şimdi “ kebab “tan başkasını yemiyor öğlen saatlerinde. Aramızda kalsın döner Paris'e gelmeseydi, Paris'te kesinlikle yeniden bir ihtilal baş gösterir ve bu defa emin olun yoldaşlar başarıya bile ulaşırdı. Bu fiyata çünkü bu kadar et başka hiç bir lokantada bulunamaz. Tebessüm de cabası. Ama bu işler yine de hiç belli olmaz ve bakarsınız İhtilal bu kentte, başkentte, bir perşembe öğleden sonrasında ama mutlaka aperitif saatinden önce patlayabilir. Söz bu kez kesinlikle zaferle taçlanacak İhtilal patlayacak ve patlayınca haber verilecek (!!!). Söz !

Evet bu sokakta işte şimdi sergiler açılıyor ve birkaç galeride birden düzenlenen sergi açılışlarında sokakta bir nümayiş havası da esiyor. Harbiden bir nümayiş havası aynen. Eski zamanlara böylesine de selam göndermek mümkün çünkü.

14 Kasım 2012 çarşamba akşam üzeri Faruk Tepe'nin kurduğu ve yönettiği Perles Rouge'da Füsün Ürkün'ün resim sergisinin açılışı böyle

bir atmosferde yapıldı. Soğuk moğuk kimin umurunda gençliğimizi kuşandık ve Paris'le maçıma çıktık. Kırılmış saç, sakal ve bıyıklarımızı sanatçımızın resimlerinin şirin, alımlı, çok renkli, seramik çalışmalarından ve seramikten izler taşıyan, bizi ve başkalarını anlatan resimlerinin yüzüne ve çerçevelerine sürdük. Sarmaş dolaş olduk. Hasret giderdik. Ankara akın etti İstanbul'la. Perde aralarından, pencerelerden bize bakan kedilerin ve kadınların (erkek yok !) hal ve hatırlarını sorduk. Kedilerin ve kadınların dünyasında ve onlarla birlikte ve onların öncülüğünde yürüdük. Yürüdük. Yürüdük. Birlikte yürürken sohbet ettik. Bizi kibarca dinlediler. Onlarla hüznüldük. Sevinemedik. Tebessüm yok çünkü resimlerde. Hüzün mevcut. Soru işaretleri pek çok. Françoise Sagan'ın " Merhaba Hüzün " romanını gel de anma bakalım. 1954'ten bugüne Bonjour Tristesse'den günümüzün şirinliklerine, genç ve daha az genç ve açıkca bitirim kadınlarına zaman aktı, zaman asla durmadı, ama işte her şey ortada kadınlar(ımız)ın hüznünün sırrını henüz çözemedik. Bir gün çözebileceğimizi de hiçbir şey garanti etmiyor öte yandan. Sosyolojimiz, psikolojimiz, bilimin, falan filanın tümü tamamı top attı. Bu işi biz çözemedik. Çözmemiz de nâ-mümkün. Bana inanın. Belki bizzat kadınlarımız ke(n)dileri çözecekler. Kimbilir ? Ama eminim mutlaka birgün.

O an orada çok konuştuk az dinledik. İsimler andık. Dostlarımızın kulaklarını çınlattık. Bizim kulaklarımız da çınladı. Aynı gün aynı saatlerde İstanbul'da Artisan Sanat Galerisi'nde Bizim Remzi'nin, Remzi Raşa'nın resim sergisinin açılışının yapıyor olması da herhalde bir rastlantı değil. İşte zamanın ve gününün cilvesi ve anlamı biraz da bu : İstanbul ve Ankara Paris'e gelirken Paris de İstanbul'a taşınıyor. Davetli. Herkes kendi tablolarıyla. Kediler bizimle.

Ayrılrken galeriden kapının hemen solundaki tablolardan birine yeniden baktım, işte tam o sırada olanlar oldu : Yer sarsıldı, sokak gitti geldi gitti geldi, duvar bir yaklaştı bir uzaklaştı, bir uzaklaştı bir yaklaştı, tabloların çerçeveleri titredi genişledi büyüdü, tablolar canlandı kardeşlerim, kedilerden biri perdeyi, dantel perdeyi, yumuşakça araladı, iyice araladı,

sonra pencereyi açtı ve miyavlayarak sıçradı omuzuma, sarıldı sarmaladı ve kibarca sol yanağıma yaladı : İstanbul, Ankara, İzmir, Kayseri, Nevşehir, Diyarbakır, Ergani kedilerinden biri artık omuzumda. Paris'te şimdi onunla dolaşıyorum : Artık üşümüyorum, kimseler görmüyor ke(n)dimi, ama ben biliyorum ve buraya da yazıyorum sol omuzumda sol yumruğu sıkılı ve kesin kararlı bir ke(n)dim var.

Alo alo İstanbul ... Nişantaşı ... hoşgörü başkenti beni duyuyor musun ? Martta kediler isyanda haberin olsun. Marta şurada ne kaldı ki ! Zehirini istersen kendine sakla. Zehirini en iyisi yok et. Yeni yıl barış ve mutluluk yılı olsun. Kuşlara ve kedilere, kelebeklere ve kadınlara özgürlük yılı.

Yoksa yandığının resmidir.

Evet resmidir.

NOT : Füsun Ürkün " dünyasına " en hızlı " yolculuk " için fırsatı kaçırmayın ve hemen Metacafe sitesine atlayın, " Füsun Ürkün Resimleri " videosunu izleyin, Erik Satie'nin mistik ve dingin müziği eşliğinde. İyi yolculuklar.

Kırsntılar

Günümüzde olan-bitenlerle, yaşamımız veya yaşayamamızla bir ilintisi, bir teğet geçmesi, bir bağlantısı var mı bilemiyorum ama şu birkaç deyişi şöyle bir sıralamak istiyorum, büyükler için :

Belki bugün, belki yarın, kimbilir bakarsınız bir gün, mutlaka bir gün işimize yarayabilir:

“ -Günlerden hangi gündeyiz?
-Ana baba gününde. “ Abidin Dino.

Vietnam’da tek başına kalan, tek başına yaşayan biri için “ Maymunlarla pirińç pilavı yiyor “ deniyor.

Yine Vietnam’dan bir özdeyiş : “ Depremden sonra, otur, yolunu aramadan önce toz toprağın dağılmasını bekle. “

Vietnam’da özdeyişler pek çok, kimi yıllar boyu süren savaşların izini taşıyor hala, işte “ Vietcong “ savaşçılarından bir deyiş : “ Kan dökmektense ter dökmeli. “ Bu deyişi zamanında Vietnam savaşlarını yerinde izleyen ve yaşadıklarını önce L’Humanité gazetesinde yayınlayan, sonra kendi türünde bugün her biri birer klasik kitaplarında derleyen kadim dost Madeleine Riffaud’dan aktarıyorum.

Yine ondan bir alıntı ve yine bir Vietnam deyişi: “ Kaplan karşısında hep ayakta kalmalı, korkan çünkü kaplandır. “

Tam sırasıdır, burada Nazım Hikmet’i anmanın : “ Kan konuşmaz, şuurlar konuşur ! “

Nelson Mandela'nın hayatı örnek, söylediklerinin her biri tarih, deneyim, öngörüş, ders doludur. İşte onlardan biri : “ Bizim için yaptığınızı ileri sürdüğünüzü bizsiz yapıyorsanız yaptığınız bize karşıdır. “

Afrika'dan bir atasözü : “ Kuş tuzağı unuttu. Tuzak kuşu unutmadı. “

“ Terapilerin en iyisi yoldur, yolculuktur. “ Nicolas Bouvier'den.

“ Ceza Kanunu'nun birinci sayfası kadar soğuk. “ Bu kadar. Fransa'da bilinenlerden.

Japonya'da birini baştan savmak için denilen : “ Tamam evvelki gün için randevu vereyim. “

Japonya'dan bir deyiş daha : “ Önce gözler yer. “

Araplardan bir deyiş : “ Herkes kendi kulaklarıyla dinler. “

“ Yağ çekenlere güvenilmez. “ Paris'teki Minik Serçe.

“ Emekçi kitleleriyle ilişkiyi asla kesmemeli. “ Leon Blum'dan aktarıyorum.

Kaynağı meçhul kendisi meşhur :

Bilinmeyen 1 : “ Bilim havuzuna dalıp çıkmıştır. “

Bilinmeyen 2 : “ Evet ama, hiç ıslanmadan ! “

“ Sanat mutsuzlar için bir can simididir. “ Fransız oyuncu Claude Rich döktürüyor. 8 Aralık 2005 tarihli Paris Match'tan not etmişim. Eski ama hala geçerli.

“ Gelecek uzun sürer. “ Louis Althusser de katılsın dedim şenliğimize.

“ Her şeyi bildiklerini sananlar hiçbir şeyi sorgulamazlar. “ Aynı kaynaktan ikinci alıntı :

“ Demokrasilerde yapılamayacak tek şey yenilmektir. “ Jean Jaures. Fransa'nın en ilginç sosyalist liderlerinden ve tarihi yüzlerden Jaures'in ismini Türkiye'de bilhassa sol kesimde hala “ Jore “ diye telafuz edenler

var. Jaures Dede'ye çok ayıp oluyor. Fransa'da sokak, cadde, bulvar, meydan, okul ve benzeri mekan ve kurumlara ismi en çok verilenlerden birinin ismini Fransa'da bebeler bile doğru telafuz ederken bizde sakallı, bıyıklı amcaların " Jore " demesi son derece garip, bir o kadar da komik. Gelin doğrusunu söyleyelim : Jores. Evet dilbilgisi kuralı olarak Fransızcada son harf okunmaz, ama bu kural da diğerleri gibi binbir istisna ile delik deşiktir. İşte Jaures de onlardan biridir : J j okunur. Au, a ve u birlikte o okunur. R r okunur, é'nin üstünde aksan olduğu için e okunur (aksanı Türkçe klavyede bulmak na-mümkün, Fransızca klaviyenin yardımıyla bu işi çözüyorum : Kapıyı açmak için anahtarını kullanmalı, açık kapılara omuz atılmamalı !) ve nihayet son harf r de r okunur. Toplayalım : JORES. Tamam mı ? Evet tamam.

" Ölüm tutkusundansa yaşamak aşkı. "

Yıldızlar sönmüş olabilir, ama bu sadece bir gece içindir, evet sadece bir gece için. Yarın güneş yeniden doğacak. Reşat Nuri Güntekin'i okumalı yeniden.

" Kanatılan bir yara sarılmayı bekler. " Minik Serçe. Yine o.

" Siyaset olamazı olabilir kılma sanatıdır. " Bilinen. Olsun yinelemekte yarar var.

Tam sırasıdır sormanın : Siyaset karnelerinizi aldınız mı ?

Hem çocuktur hem bilge, hem söz taşır hem sözleşir, günlük yaşantısında ölür ölmez dirilir, kalır kalmaz kalır, geçer geçmez geçer.

Bu günlük bu kadar yeter.

Louise Michel

Paris Komünü'ne pek çok kadın katıldı. Sadece eşlerine, sevgililerine, baba ve kardeşlerine yardımcı olarak, sadece yemek yaparak, bakım ve onarım işleriyle uğraşarak değil. Elde tüfek, boyundan kemere fişeklik, kemerinde dönemin en etkili patlayıcıları, birer savaşçı olarak ta.

Bunların içinde günümüzde bile ismi unutulmayanlardan biri Louise Michel'dir. Bunun birçok nedeni var elbette.

Louise 1850'lerde geldiği Paris'te öğretmen olarak çalıştı. Ama dönemin İmparatoru Napolyon'a (Bonapart'ın yeğeni ve bu nedenle Victor Hugo'nun " Küçük Napolyon " diyerek alay ettiği yeğeni) " bağlılık yemini " etmeyi reddettiği için meslekten çıkarıldı. Bunun üzerine günümüzde " Küçük Türkiye " ismini takdığımız Paris'in 10. Arrondissement'ında (ilçesinde), belediye binasının hemen arkasındaki minik sokaklardaki özel ilkokullarda ders verip ekmek parasını kazandı.

Louise edebiyata, bilhassa şiire meraklıdır. Ve ihtilalcidir. Yoldaşları arasında Jules Vallès, Eugène Varlin gibi geleceğin Komün yöneticileri...

Evet Louise Paris Komünü'nün alevini tutuşturanlardan biridir. Bugün gerçek ve sahte ressamların fink attığı mekanda, place du Tertre'de ve çevresinde, Louise, Versailles ordusunun korkak askerlerine akıllarına bile getiremeyecekleri dersler verir. Bunlar silahlı ve uygulamalı derslerdir... Mayıs 1871'de, tarih kitaplarındaki " kanlı hafta " günlerinden birinde, Clignancourt Kapısı taraflarında silah elde çarpışırken ve tam bir cepheden diğerine koşarak geçerken bir kurşunla yere çakılır Louise. Öldü sanılır. Ölmez Louise...

Yargılanır ve Yeni Kaledonya'ya sürgün edilir. 1880'e kadar Fransa'nın çok ama gerçekten çok uzaklarındaki bu sömürgesinde birçok Komünarla birlikte, herkes kendi küçük evinde, ve kimi zaman ortak işler de yaparak yaşar.

Louise Michel diğerlerine oranla ve zamanına göre çok ilerdedir : Çünkü hem Fransa sömürgeciliğini sorgular ve kınar. Hem de Yeni Kaledonya halkının, Kanakların, gelenek ve göreneklerine saygı gösterir, ve bilhasa Kanakların dilini öğrenir. Kanak halkıyla kaynaşır. Ukalalık etmez. Ders vermeye kalkmaz, ders alır. Onların yaşam biçimini benimser. Doğaya saygılı davranır. Henüz çevreci veya yeşil denilmeyen akımın ilk teorisyeni diyelim mi ? İsterseniz denebilir. Louise için önemli olan insanın yaşadığı çevreye saygılı olmasıdır.

Louise o günlerde çok yazar : Şiirler yazar. Anılarını yazar. Victor Hugo ve Georges Clémenceau başta birçok siyasetçi ve edebiyatçıya mektup yazar.

Yeni Kalenodya'daki Komünarların birkaçı bir yolunu bulup bir gemiye atlayarak Yeni Zelanda'ya, Avusturalya'ya doğru firar edecekler.

Zaman akıp gidecektir.

Komünarlar için af yasası çıkınca, hayattta kalanlar Paris'te buluşacaktır.

Louise'in 1880'de Paris'e dönüşü Saint-Lazare Garı'nda o zamana kadar görülmemiş büyük bir gösteriye sahne olacaktır. Karşılama gelenler arasında 1850'lerden beri tanıştığı ve sürgün yıllarında düzenli mektuplaştığı Victor Hugo da vardır. Bilmiyorum Clemenceau da gelmiş miydi ? Gelmemişse hata etmiştir.

Louise o günden itibaren Fransa'yı adım adım dolaştı, gittiği her yerde ihtilali anlattı... Yorulmaz ihtilalci 9 Ocak 1905'te, bir dizi konferans vermek üzereyken bulunduğu Marsilya'da ölümle buluştu. Bu defa Louise peki dedi. Louise bu, ölüme pabuç bırakacak değildi elbette. O kapıyı da tekmeleyerek açtı ve bugüne kadar geldi. Daha da yürüyecek Louise. Paris'in yanı başında, Levallois'da yatıyor şimdi. İsmi birçok okulda, birçok otobüs ve metro durağındadır... Parisliler Louise'i asla unutmadılar.

İhtilalci ve filozof. Bilge. Öğrenci ve öğretmen.

Hakiki ve sıkı kadın yönetmen Solveig Anspach Louise'in Yeni Kaledonya'daki yıllarını bir filmde anlatıyor : Louise Michel La Rebelle (Louise Michel, İsyankar) Cumartesi, 6 Mart 2010'da France 3 televizyon kanalında saat 20.35'te meraklılarına sunuldu. Çarşambadan itibaren ise sinema salonlarında. Bu filmi kaçırmayın derim. Eğer bu sevimli ve gerçek ihtilalci kadın hakkında daha çok bilgi isterseniz kendi yapıtlarını ve/veya yaşamının uzun bir dönemini onun üzerine yaptığı araştırmalara adayan Xavière Gauthier'nin (Bilimkadını Mireille Boulaire'in kod adıdır) La Vierge Rouge (Kızıl Bakire) isimli yapıtını tavsiye ederim (Paris-Max Chaleil Yayınları, 1999). Aynı yazar kadın ihtilalcinin Mémoires'ını (Anılar'ını) ve Lettres'i (Mektupları'nı) de düzenleyip yayınladı. Onlar da okunabilir. Gerçek bir kadın ihtilalcinin yaşamını ve yaşadıklarını öğrenmek ve yararlı derslerle geleceğimizi hazırlamak umuduyla.

Marx'ın selamı var (iki)

Yeni yıl Paris'e SDF'lerden (sans domicile fixe-yersiz yurtuz) birkaçının, 1 Ocak 2015'teki rakamlara göre yedisinin, soğuktan öldükleri haberiyle birlikte geldi. Paris'in pek ünlü caddesinde eğlenen ve şampanya patlatan yerli ve "yersiz" (=turist)lerin tantanasını gösteren (buna özel olarak bir itirazım da yoktur hani), "eğlenen Paris" in tv kameraları onların biraz ötesinde, kimi kez yanbaşımda, ağaç diplerinde, ünlü bir moda evinin sergi salonunun minik bahçesinde ve nihayet Cumhurbaşkanlığı Sarayı'na iki adımlık bir mesafede, yerlerde sürünen, yataksız yorgansız uyumaya çalışan, dilenen, içen, sızan, bağırıp çağırın, küfreden, sıçmayı ve işemeyi alenen icra eden SDF'leri, kadın ve erkekleri ve çocukları asla yansıtmadı. Evet yeni yıl geldi ama mutsuzların sayısında azalma yok. Artış var. Fransa'da işsizler çoğalıyor. Enaz geçim sınırının altındakilerin sayısı artıyor. Dilenenlerin sayısı da. " İşsizler ordusunun " homurtuları gökyüzüne yükseliyor. Fransa'da yeni yıl sessiz ve sakin geçmeyecek. Bu kesin.

Genel ve özel durum tatsız. 2015, 1914 veya 1915 gibi bir yıl olmasın diyorum: Çünkü bu defaki isyan, ayaklanma, genel kırım ve topyekun yıkım bir yüzyıl öncesindekinden daha beter olmaya aday, silahlar çünkü daha "modern". Şu an Afrika, Asya, Ön Asya ve hemen kuzeyindeki Orta Avrupa'daki (Ukrayna'dan sonra sırada Beyaz Rusya var, unutulmasın sakın) güya "yerel veya bölgesel" ama neresinden bakılırsa bakılıns şimdiden sınırlar ve halklar ötesi ve hatta evrensel savaşlar zaten fena halde kırıp, yıkıp geçiyor. Gerisine "büyüklerimiz" karar verecek, zamanları olursa. Hem laf aramızda kaç "büyük" kaldı?

Marx yaşıyor olsaydı ne derdi ? Ya Lenin ? Ya Mao ? Belki maç henüz bitmedi, oyundan kopmadan devam edin derlerdi. Oyundan kopmadan evet ve mutlaka. Seyirci, sadece seyirci konumuna düşmeden. Yürüyerek bile olsa oynayarak, mücadele ederek, oyundan kopmadan kendi oyunumuzu sürdürmek, oynamak ve bilhassa maçı kazanmak için

oynamak. Maçı kazanmak için, başka şey için değil. Çünkü bu işin şakası yok, maçı ille kazanmak lazım kardeşlerim.

Hem moralimizi bozmadan izlenecek başka maçlar da varsa hele ve hele kendi oyunumuzu oynayacak kadar da teşkilatlı, donanımlı ve hazırsak. Teşkilatlı olmak bilhassa. Özel olarak “ örgütlü “ demiyorum, bu kelime çünkü çok kullanılarak öz anlamından yitirdi besbelli.

Daha birkaç ay önce Almanya Federal Cumhuriyeti’nde, doğusunda, bir “ land “da seçimleri sol, hakiki sol, radikal sol kazanmadı mı ?

Önümüzdeki günlerde İspanya’da yapılacak bölge seçimlerinde ve ülke düzeyindeki seçimlerde solun, hakiki solun, radikal solun birinci siyasi güç olarak çıkma olasılığı da söz konusu.

Birkaç gün önce Hırvatistan’da yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Anarşistler üçüncü siyasi güç olarak saraylara korku salmadılar mı ?

Nihayet işte en yakın komşumuz Yunanistan’da 2015’in, yeni yılın, ilk ayının 25’inde yapılacak milletvekili seçimlerinde Syriza birinci siyasi güç olarak çıkmaya aday değil mi ? Oyların yüzde otuz kadarını alıp hükümeti kurmaya aday, hükümeti kurmaya ve Meclis’te yapılacak cumhurbaşkanlığı seçiminde Atina Cumhurbaşkanlığı Sarayı’nı hakiki bir solcuya teslim etmeye.

Hem laf aramızda Syriza, Yunanistan’ın, başkent Atina’yı da kapsayan, en büyük, ülke nüfusunun yarısına yakınını, toplam seçmenlerin % 30’unu barındıran Attique nam bölgeyi yönetiyor : 1 Eylül 2014’ten bu yana. Attique’in seçimle gelen valisi bir bayan : Rena Dourou. Bu ismi ve Syriza’nın lideri Alexis Tsipras’ın ismini unutmamalıyız. Bir de Syriza’nın en iyi danışmanlarından İktisat Profesörü George Stathakis’inkini.

Çocukluğundan beri parti üyesi, daha lisedeyken öğrenci hareketinin karizmatik lideri, Tsipras 2008’de partinin yönetimine getirilince partisininin, başından beri “ Radikal Sol Koalisyon “ adını taşıyan siyasi oluşumun, iç bütünlüğünü sağladı önce: İç ve dalgalı akımları, küçük siyasi

örgütleri uzlaştırıcı, birleştirici yöntemleriyle teşkilatlanmayı başarıya ulaştırdı. İç dalgalanmalar zaman zaman yeniden ve yeniden canlansa, kimi kopmalar ve geri dönmeler olsa da. Seçim yasasının kimi olanaklarından yararlanmak için resmen parti ismini bile aldı : Syriza'yı aynen koruyarak, " Toplumsal Birleşik/Birleştirici Cephe "yi ekleyerek. İktisatta, toplumsal ve siyaset bilimlerinde en iyi, en yetenekli öğretim üyelerini, kadın ve erkekleri biraraya getirerek danışmanlar ordusunu çalışmaya, yaratmaya, eyleme soktu, partisini donattı, gelecek için vizyonunu genişletici, yaratıcı programlar oluşturdu. " Gölge hükümeti "ni kurdu. Halkın, emekçilerin, gençlerin, daha az gençlerin ve çocukların güvenini kazandı. Bir krizden öbürüne geçen, zorluklardan kurtulamayan ve AB hegemonyasını kayıtsız şartsız kabullenmek zorunda bırakılan ülkesinin yönetimine aday oldu. İktidarı almak, maçı kazanmak için oynamaya başladı. AB'den ve AB patentli başbakan, bakan ve cumhurbaşkanından bağımsız, kendi ülkesi ve kendi halkı için yönetmek amacıyla. Kapitalizmden, sıkıntılar ve yoksulluklar yaratan, bir krizden öbürüne giden, çok sayıda insanı yol kenarında kendi kaderiyle başbaşa bırakan, adaletsiz, eşitsizliğin ve dengesizliklerin anası, doğurucusu kapitalizmden çıkmak için.

Mayıs 2014'teki Avrupa Parlamentosu seçimlerinde oyların %26,46'sını aldı. Aynı gün düzenlenen bölge seçimlerinde de Attique yönetimini kazandı. Bugün artık iktidarın kapısında.

Gelecek yürüyüşte. Syriza'nın olası zaferi Avrupa'da ve kimbilir belki komşu ülkelerde de, radikal solun, hakiki solun lokomotifliği rolünü oynayabilir.

AB binalarında ve Krallık saraylarında titreyenlerin sayısı arttı, artıyor. Artacak. 1789'da Fransa'daki Büyük İhtilal'i izleyen günlerdekine ve hemen sonrasındakine benzer bir havada.

Yeni yılınız kutlu olsun. Marx'ın selamını da getirmiş olayım bu vesileyle. Yeni yılda bir parça huzur, iki dirhem barış, bir çorba kaşığı kadar mutluluk, birer tabak kurufasulya ve pilavı da mı hak ediyoruz?

NOTLAR:

(1) Yunanistan'da Syriza'nın seçim başarısı ve Attique'te bölge yönetimini kazanması ve bölgenin yetkileri konusunda 31 Aralık 2014 tarihli Le Monde'a, s. 1, 2 ve 11'e bir göz atmanızı tavsiye ederim. Partinin ve bölgenin internet sitelerine dı.

(2) Bu yazı Ocak 2015'te yazıldı. Birkaç sitede yayınlandı.

Che : Gelecek Zaferlerin Komutanı

Che bugün yaşasaydı yapacağı ilk şey bürosundaki kapıyı çıkarıp atmak olurdu: Eğer bir bürosu ve bürosunun kapısı olsaydı.

Commandante Ernesto Che Guevara'nın nefret ettiklerinin başında BÜRO, BÜROKRASİ VE BUNLARA BAĞLI HER ŞEY GELİYORDU.

O'nun devrimci, inanmış, samimi, içten, uçarı, çocuksu, insancıl, vefalı, yıkılmaz derecede insanoğlainsana inanmasının doğal sonucu bu.

O'na göre bürokrasi bütün dertlerin başında geliyordu. Bu nedenle Che'yi kravatlı kostümlü görmek olanaksızdır. Belki bir istisnası vardır: Küba'ya kesin olarak ve gizli biçimde terk ettiğinde kravat ve kostümlüdür ve hatta bıyık ve sakalını da kestirmiştir. Hepsi bu kadar... Ve bu da anlaşılabilir artık. Tebdil-i kıyafet zaruridir çünkü o durumlarda.

Bürokrasi Küba'da yeri olmayan, yeri olmaması gereken bir beladır. Onun için bütün vatandaşlar, kadın, erkek, çocuk, genç ve yaşlı Fidel Castro'ya sadece Fidel derler. Başkan'ın adı Castro değildir, sadece Fidel'dir. Ve Fidel vefalı demektir : Halkına ve inançlarına.

Bu nedenle, burada, orada veya şurada, kendilerini devrimci ilan edenlerin bir gazete, bir dergi, bir yayınevi, bir kitabevi açtıklarında ilk yaptıkları işin önce "kendilerine" bir büro, önce "kendilerine" bir sekreter edinme yaklaşımı, "sayfalarında" bir tür derebeylikler kurmaları anlaşılabilir. "Kendileri" ve "öbürleri" arasına birçok duvar pardon birçok kapı yerleştirmeleri çok garip. Bütün duvarların, hayır sadece bütün duvarların değil, bütün duvarların ve bütün kapıların yıkılması

anında bürokrasiler de yıkılmış olacaktır. Che'den alınabilecek ilk derslerden biri mutlaka budur.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ni (SSCB) ziyaret ettiğinde gördükleri bu nedenle Che'yi tek sözcükle perişan etmiştir. O nedir öyle kravatlı kostümlü küçük ve büyük burjuva görüntülü adamlar. O bürolar, o kapılar, o sekreterler, o bilmem bin bir muameleler... Hani proleter eşitlik? Hani insanların kardeşliği? İşe bak sen: Lokantalarda bile işçilerin yemek yedikleri yer ayrı, "şeflerinki" ayrı. Bir tarafta sıradan masa ve sandalyeler, tabak, çanak, çömlekler ve naylon bardaklar, öbür tarafta bembeyaz masa örtüleri, seçme tabak, çanak, çömlekler, kristal bardaklar ve müthiş bakımlı garson bayanlar. Pes !

Oysa Che için her şey çok açık ve çok basitti : Bilhassa bizde EŞİTLİK SAHİCİ, TAM VE HAKİKİ OLMAK ZORUNDADIR.

Che'nin Cezayir konuşması bu açıdan son derece önemlidir. Sadece bu açıdan da değil: SSCB içindeki ayrıcalıkların, SSCB'nin " üçüncü dünya " ülkelerine sözümlü ona " yardımı ", ikiyüzlü ve fırsatçı ilişkileri ve daha pek çok şeyin eleştirilmesinin yazılı/sözlü belgesidir bu konuşması. Che'ye göre, SSCB, üçüncü dünya ülkelerini " sömürmekten vazgeçmelidir ".

BİRARADA BİRLİKTE YAŞAMAK İLKESİNDEN YANA OLAN SSCB'ye rağmen, Che, ABD'ye karşı topyekûn savaş ilkesini savundu: " İki, üç... daha fazla Vietnam, işte çizgimiz " demesi bundan...

Che'nin Küba'ya dönüşünde Fidel'le bu konu(lar) nedeniyle ciddi biçimde saatlerce tartıştıklarını biliyoruz. Ve bunun üzerine Che, başka dünyalara

gitmeye, kendi dünyasını oralarda yaratmaya karar verecektir. ÇÜNKÜ: O'nun için, yaşam, boylu boyuna, boydan boya bir GERİLLA YAŞAMI OLABİLİRSE ANLAMLI DİR. Ve böyle bir yaşamda ne bürokrasiye, ne kravata, ne de kostüme yer vardır. Yaşam bir sözcükle özetlenir o zaman: Gerilla.

Ama Bolivya dağlarında bile bürokrasi karşısına çıkar, bildik tipleri ve biçimleriyle : Bolivya Komünist Partisi sorumluları, hele genel sekreteri. Che sev(e)medi bu adamları: Sizi gidi salon sosyalistleri sizi. Sizi gidi potansiyel bürokratlar. Küçük burjuva siyasetçiler...

Ama ihtilal her "kapı"dan gelen yardımları en rasyonel biçimde bir potada eritme sanatı değil midir? Hele Bolivya gerillalarının daha hemen işin başında 60'ının 30'u Bolivya KP'sinden değil midir? Onların kendilerine "eşya muamelesi" yapılmasını kabullenmeleri beklenemezdi. Bolivya KP'si nitekim mal ve adam gönderilmesinde vitesi hemen sıfıra çekti. Bolivya deneyiminde Che'nin en belirleyici hatası mutlaka buradadır: Bolivya KP'siyle ilişkilerinin sarpa sarmasında. Bolivya KP Genel Sekreteri'nin dayatmasında : " Lider ben olmalıyım, madem ki gerilla Bolivya'da! " ısrarında ve Che'nin buna şiddetle karşı durmasında. Ama ne yapabilirdi ?

Sadece bu da değil herhalde: UMUDA yolculukta umutsuzluk taşınmamalı. Çünkü umutsuzluk bela, kaza ve ölüm getiriyor maalesef.

Che, 12 Mart 1965'te Küba'yı terk etti. 1966 ekim sonu, kasım başında Bolivya'ya vardı. Şubat 1967'de Regis Debray Bolivya'da. Nisan 1967 sonunda Debray gerilladan, Che ile söyleşisinden, ayrılır ayrılmaz hemen yakalandı. Bunun üzerine Che'nin Bolivya dağlarında bulunduğu anlaşıldı. Daha önce belki tahmin ediliyordu ama kesinkes bilinmiyordu, Debray sayesinde bu artık açıklık kazanıyordu. Debray'ın bu konuda büyük bir

sorumluluğu olduğu ortada. (Bu konuda daha geniş bilgi için Fransa Mayıs 68 isimli kitabıma bakılabilir : Kibele Yayınları, İstanbul, 2010, s. 43-52.)

İşte o zaman Bolivya'da baskı, iz sürme ve zulümde bir üst vitese geçildi: 30 Mayıs 1967'de sıkıyönetim ilan edildi. Haziran ve Temmuz aylarında Bolivya Vietnam artığı yankeelerle dolduruldu " eğitici " adı altında. Vietnam eskilerine, katillerine " iş olanağı " yaratıldı.

14 Haziran'da Che 39. yaş yıldönümünü kutluyor. Madenciler grevde. Grevin başarısı merakla bekleniyor.

6 Ekim 1967'de, onca çatışma sonrasında Che ile bütünleşmiş 18 gerilladan kalan sadece 8 kişidir: Aç ve yorgun. Karşılarında ise 1.800 öldürücü, 1800 katil: Tepeden tırnağa silahlandırılmış askerler ve kan koklatılmış subayları, ABD'li eğitimciler, uzmanlar, CIA ajanları, Bolivya istihbarat elemanları, muhbirler...

7 Ekim 1967: Che'nin BOLİVYA GÜNLÜĞÜ sona eriyor.

Ama gerilla yaşamı sürüyor: Ertesi gün saat 11.30'da yeniden çatışma. Akşam üzeri, Bolivya dağlarında, cılız makilerinde, sıcaktan ve silah seslerinden ürkmüş kuşların tümü siperdeyken ve tek silah sesi duyulmazken Che yakalanıyor. Che çünkü bacağından yaralı. O gün, o akşam, o gece Che, yakındaki yoksullardan daha yoksul köyün ilkokul binasının en büyük sınıfında bekletiliyor, birbirine birleştirilmiş sıralar üzerinde, uzanmış. Che yaralıdır. Duvarda yazılar: KIŞ-İLKBAHAR-YAZ-SONBAHAR. İlkokul öğretmeni bayan, o gece, Che'ye iki yudum su, birkaç kaşık yiyecek sunuyor, yoksulluğunu büyük bir özveri ve çömertlikle Che ile paylaşıyor. Yarasını sarmak istiyor...

Bolivya İstihbarat Şefi Albay Zenteno ve CIA istasyon sorumlusu, La Paz'ın ABD'den gelecek emri kendilerine iletmesini bekliyorlar. Emir geliyor: ABD hükümeti, CIA aracılığıyla Che'nin katledilmesini emrediyor. Zenteno emri veriyor, Astsubay Madio Teran yaralı Che'yi katlediyor.

9 Ekim 1967'de Che alçakça böyle katlediliyor. Ve EFSANELEŞİYOR. Astsubay Mario Terran bir yıl sonra yaptığı alçaklığın altında eziliyor: İntihar ediyor.

Bolivya İstihbarat Servisi şefi Albay Zenteno, emri verendir, Paris'te Bolivya Büyükelçiliği görevindeyken 1976'da Che'nin yoldaşları tarafından vuruluyor.

Che'nin yaralandığı, yakalandığı, gözaltında tutulduğu ve alçakça öldürüldüğü köyün ve çevredeki köylerin çocuk, kadın ve erkekleri için Che artık bir "aziz"dir. Son derece dindar, son derece inanmış köylüler için Che artık bir "peygamber"dir. Gidin sorun inanmıyorsanız. İşte bir duvar yazısı : " Teşekkürler Che. Öyle bir ölüm ki asla ölmeyen. Sen bizim ışığımızısın. "

Che'nin musalla taşının duvarlarında yazılıdır bunlar. Dahası mı? İşte şunlarda orada yazılıdır: " Senin kavgan bizim yaşam yolumuzdur. " " Önemli olan: Esperanza'yı (umudu) la vida ile (yaşamla) kurtarmaktır. "

1997'de, Che'nin Afrika'daki gerilla yıllarının delikanlısı Laurent Desire Kabilla, 30 yıllık Mobutu iktidarını Zaire'nin yazgısından silip attı. Zaire, Demokratik ve Cumhuriyetçi Kongo adını aldı. Elbette Kabila bilinen gerillalardan değildi. Bir parça işveren-gerillaydı. Ama neticede altmışlı yıllarda Che ile tasarladıkları ve gerçekleştirmeye çalıştıkları yöntemle Zaire'nin doğusundan başlattığı gerilla eylemleriyle Zaire'nin baş belalarını silip süpürdü.

21. Yüzyılın başında Güney Amerika'da bir iki istisna dışında güneyden kuzeye, doğudan batıya bütün devletlerde seçimlerle işbaşına gelenler Che derslerinden geçer not alanlardır. Bu seçim zaferleri aynı zamanda Che'nin, evet O'nun, yankeelerden ve yerli işbirlikçilerinden tarihi rövanşıdır. Onun için Che gelecek zaferlerin komutanıdır.

Onun için Marcos kendisine sadece Ast-Kumandanlığı uygun görür.

Onun için Che yarınların ütopyasıdır.

Tarih ve Arşiv

Toplumsal Tarih alanında çalışan tarihçiler, araştırmacılar olarak bugünkü görevimiz, dün olduğu gibi, özetle şudur :

Kaynaklarımızı yoktan varetmek, kaynaklarımızı yaratmak, bunun için araştırmak, kaynaklarımızı bizzat bulmak, ortaya çıkarmak, ve nihayet değerlendirerek veya sadece olduğu gibi sunmak.

Emek Hareketi Tarihi'nin, Toplumsal Mücadeleler Tarihi'nin, Toplumsal Tarih'in yeni ve birincil elden kaynaklara ihtiyacı olduğu kesin. Bu yeni de değil, öteden beri böyle bir meselemiz, sorunumuz, derdimiz var. Bu konuda ilgilendiğimiz dönemin günlük gazeteleri, dergileri yanında özel ve bilhassa devlete ait arşivler birincil derecede önemli.

Bizzat devletin yarattığı, okullar, öğretmenler, hatta evlerimizde ana ve babalarımız, ve bütün resmi ağızlar tarafından uzun yıllardan bu yana yinelenen, yinelenen ve yine yinelenen, artık " aptal kutuları " sayesinde evlerimize kadar giren ama a'dan z'ye, kayıtsız ve şartsız devlet-ulus kokan uydurmalar, yalanlar ve eksiklerle dolu resmi tarihle mücadele etmek, anlışları silmek, boşlukları gidermek/doldurmak için kendi tarihimize, toplumsal tarihimize gereksinme acil olarak dayatıyor. Bu konuda birçok şey yapıldı, birçok kitap yazıldı. Başka yapılacaklar da, başka yazılacaklar da var.

Yeni bulgularla tarihimizi gerçeikle buluştırmaya çabalarken, tarihimizi yeniden yazarken, toplumsal tarihimizi yok edilmek tehlikesinden kurtarmak üzereyken ve hemen sonrasında, on yıllardan yüzyıllardan bu yana okullarda öğretilen uydurulmuş, " yaratılmış ", a'sından z'sine resmîyet kokan, çünkü madem ki tarih kurumlarında inşa edilmiş, kimi

zaman birçok yalanla doldurulmuş, çoğu kez birçok gerçeği yok sayan resmî tarihin etkisinden kurtulabilecek miyiz? Bütün gayretimizle kurtulmuş olabilecek miyiz ? Bugünden bunu kesinlikle söylemek belki zor ama bu konudaki çalışmalarımızı sürekli ve düzenli olarak sürdürmemiz gerektiği açık.

Evet Tarih, fizik, kimya, matematik ve benzeri fen bilimleri gibi herşeyi kesinlikle bilinen, her şeyi ispatlı bir bilim dalı değil. Tarih olmuş bitmişlere, yaşanmışlıklara ilişkin bir değerlendirmedir. Tarih olaylar, bilinen, araştırmalarımız sonucu bulunan olaylar ve insanlar üzerine bir değerlendirme ve yargılamadır. Bugün Tarihe yeni ve değişik bir açıdan yaklaşmak zorundayız. Böylece madalyonun gerçek yüzünü veya yüzlerini aydınlığa çıkarmak olanağı bulacağımızdan eminim.

O halde kendi tarihimizin kaynaklarını bizzat bulmamız, bizzat değerlendirmemiz ve sunmamız gerekiyor. Günlük gazetelerle özel ve resmî ama henüz gün yüzüne çıkarılmamış, hatta kimi kez bile ihmal edilmiş, dahası resmen saklanmış arşivler bu alanda belirleyici kaynak niteliğini taşıyor. Onları okumamız, araştırma ve çalışma alanlarımıza ilişkin bilgi ve belgeleri ortaya çıkarmamız artık bizim görevimizdir. Böylece Toplumsal Mücadeleler Tarihi, Emek Tarihi, Toplumsal Tarih biraz daha rahatça resmî tarihle hesaplaşabilecektir. Kendi bilgi ve belgeleriyle, ortak hafızamız ve yazılarımızla, kitaplarımızla zenginleşmiş olan/olacak tarihimiz “ Ben de varım !” diyebilecektir.

Toplumsal Tarih’e, Toplumsal Mücadeleler Tarihi’ne ve Emek Tarihi’ne sahip çıkmak tarihçi ve araştırmacılar olarak bizim işimiz. Bunun için de birinci dereceden kaynaklara inerek araştırmalarımızı derinleştirmek ve tarihimizi en iyi biçimde yazmak şart.

Tarihin iyi yazılabilmesi için de eksik ve yanlışlarımızın bilinmesi ve birincil kaynaklara inilerek doğrularının bulunması gerekli. Araştırılan dönemin gazete ve dergileri ve her türlü arşiv belgeleri bu konuda belirleyici, birincil derecede önemli dayanaklarımız olacaktır. Bu kaynaklar birbirine karşı olarak değil birbirini tamamlayıcı biçimde değerlendirilmelidir.

Aralarında alt-üst veya benzeri bir hiyerarşi yerleştirmeye çalışmadan. İlle böyle bir hiyerarşi varmış veya olmalıymış gibi ön yargılarımızla hareket etmeden, arşivlerin boşluğunu dönemin gazete ve dergi gibi yayın organlarıyla tamamlamak. Dönemin gazete ve dergilerinin vermediği, ihmal ettiği veya kısmen ya da kimi yanlışlarla aktardığı olayları ve gelişmeleri arşivlerde yapacağımız araştırmalarla gün yüzüne çıkarmak ve tamamlamak da bizim görevimiz.

Arşivlerin, gazete ve dergilerin verdiklerini, sunduklarını varsa o günleri yaşamışların anlatacaklarıyla bütünleştirmek yollarını da aramalı ve bulmalıyız. Bu da bizi sözlü tarihin olanaklarından yararlanmaya götürecektir. Ya da sözlü tarih olanaklarını bizzat yaratmamızı gerekli kılacaktır.

Bu konuda herkesin, hepimizin yapabilecekleri var. İlle tarihçi ve/veya uzman araştırmacı olmak ta şart değil, herkes evet her meraklı çevresinde toplumsal olaylara katılmış, onların içinde veya önünde veya karşısında, “ bastırılmasında “ (gösteri ve yürüyüşlerde, grevlerde, eylemlerde “ güvenlik güçleri “ arasında görev yapanlar örneğin) ya da örgütlenmesinde görev almışları konuşturarak, anlatılanları mümkün olursa filme çekerek, mutlaka seskayıt aygıtlarına kaydederek sözlü tarih açısından önemli kaynaklar yaratabilir. Ve böylece toplumsal tarihin ilerlemesine yardımcı olabilir.

Evet herkes, hepimiz, her meraklı yapabilir bunu. Haydi kameralarımıza, haydi seskayıt aletlerimize. Haydi.

Tarihimizin bize ihtiyacı var. Hemen. Tarih yaratanlarınca yazılırsa toplumsal olur. Ve sadece o zaman. Ya bizzat yaratanlar yazabilirse. Ya da toplumsal tarihçiler kalemlerine/bilgisaraylarına (evet bilgisayarlarına) sarılır ve yazarsa.

Birinci elden kaynaklara inmeden gerçekleştirilen, ikinci veya üçüncü elden bir kaynaktan ve maalesef zaman zaman denetlemeden aktarmalara dayanan incelemeler yanlışlara gebedir. Bundan

kaçınmalıyız. Bu konuda pek çok örnek bulunuyor. Bunların artık önlenmesi ve aşılması için, ciddi, derinliği olan ve artık kesinlikle birinci elden kaynaklara dayanan araştırmalara gereksinmemizin ve bu tür araştırmaların, çalışmaların yararının kaçınılmazlığı ortada. Bu tür inceleme, araştırma ve çalışmalara öncelik verilmelidir. Yerel, bölgesel, ülke boyutundaki yayın organları, en başta günlük gazeteler ve dergiler, ile arşivlerde araştırma yaparak ilerlemek gerekiyor. Yeni şeyler söylemek/yazmak için. Bilinenleri yinelememek için.

Resmî tarih, devlet-ulus tarafından yurttaşlarının kendi ideolojisi açısından istediği biçimde koşullandırılması için yaratılıyor ve ilkokuldan itibaren bu alandaki araçlardan biri olarak kullanılıyor. Bu tarihin yanlışlarından, abartmalarından, destanlarından arındırılması ve gerçeğe, hayata, yaşanılmış olana yaklaştırılması gerekiyor. Eksiklerinin giderilmesi, resmî tarihin bilinçli biçimde “ unuttuklarının “ Tarih’teki yerlerini alabilmeleri için Emek Tarihi’ne, Toplumsal Tarih’e, Toplumsal Mücadeleler Tarihi’ne ihtiyaç var. Günlük gazeteler ve arşivler bu alandaki araç ve gereçlerimizden birkaçıdır. Sadece birkaçı.

Bugün Tarihimiz bir eşığe dayanmıştır, bu eşik şudur : Tabuların yıkılması, yalanların ortaya çıkarılması, eksiklerin giderilmesi. Ve gerçek tarihimizi bizzat yazmamızın dayanılmaz zarureti.

Bunun ortak bir uğraşa ve imece yöntemiyle gerçekleştirilecek bir çalışmaya gereksinme duyduğu açıktır. Bunun yollarını arayacaklara yolunuz açık olsun, kolay gelsin diyorum. Başarılar diliyorum. Ben de elimden geldiğince katkımı sunacağım. Sunmayı sürdüreceğim.

NOT : Bu konularda biraz daha bilgi için şu kitaplarıma bakılabilir : Devlet-Ulus (Alan Yayıncılık, İstanbul, 1994), Avrupa Birliği’nde Devlet ve Fransa’da Korsika (Pêrî Yayınları, İstanbul, 2006), İşçi Tarihine Bakmak (TÜSTAV, Sosyal Tarih Yayınları, İstanbul, 2007), Devlet-Ulustan Federasyona (Kardelen yayıncılık, İstanbul, 2010).

İstanbul'a elveda/merhaba

Bu kent, bu İstanbul kenti, bizim kentimizdir. Bu kent bir çoşku. Çığlık çığığa bir gençlik. Ellerinde ellerimizle :

“ İstanbul tüm su, yani deniz. Denize karşı kurulmuş az mı kent var dünyada? Fakat deniz karşılarında hepsinin, şehir bir yanda, deniz öte yanda, sadece bir manzara, göstermelik.

Oysa, İstanbul denizle iç içe, deniz İstanbul'un bacakları arasında, kollarına, başına sarılmış, beline dolanmış, ağzından girip burnundan çıkmış, içli dışlı... Öyle olunca, insanları, yani İstanbullular da ister istemez bir başka : Biraz gemici, biraz dalgıç, biraz balık, biraz martı, hatta karabatak, biraz da akıntı, bir o yana, bir bu yana, dolanıp dururlar iniş yokuşlar üstünde, telaşlı. Bir de zülyen boyalı gemiler birdenbire yatak odanıza girerler, selam sabah demeden. “ (Abidin Dino'nun Ölüm mü? Ne Buluş! isimli kitabından : Sel Yayıncılık, İstanbul, 2005, s. 40-41.)

Ne olursa olsun bu bizim İstanbul'dur. Evet İstanbul bizimdir. İstanbul dost yatağıdır. İstanbul dostların toplamının en somutlaşmış halidir. İstanbul canımın içidir. İstanbul dillere destan bir Boğazici'dir.

Hüzün var havada.

Bize ayrılan zaman çetvelini doldurunca elveda demek gerekir, elveda demek. Teslim olmadan.

Elveda İstanbul! Elveda Boğazici'm. En mutlu olduğum bir anda seninle vedalaşmaya geldim. Beni anlayacağını umuyorum.

Elveda Yeniköy. Tarabya. Elveda gençliğim.

Bogaziçi'nin balıkları elveda. Taşlarını tek tek tanıdığım "dünyanın en büyük caddesi " elveda.

Narmanlı Yurdu yine görüşmek üzere. Eminönü, " Küllük " elveda.

Sansaryan Han ! Ah ! Al sidik kokularını al ve başına çal ! " Tabutlukların " senin olsun, içine sen gir, sen geber sabahsız karanlık zift gecelerinde. Kenef! Copunu koluna bacaklarına, falakanı tabanlarına ayaklarının. Zulumün batsın! Duvarlarındaki kan izleri bizim çünkü.

Yeniköy'de iskeledeki bakkal, seni ve yoğurdunu unutmayacağım, yoğurduğunun damağımda kalan tadıyla.

Yaşar Kemal'in buğulu levreklerini, Azra'nın yeni evindeki yeni odamı : Perdeleri gıcır. Gül'ün kedilerini. Gül'ün Galatasaray tutkusunu. Unutmayacağım.

Adana'nın istasyonunu. Taş Köprüsü'nü. İçli köftesini, bol acılı kebabını, rakısını. Taşları yoldan veya yolları taştan sokaklarını unutursam bana da Abidin demesinler!

Yosun tutmuş yalı merdivenleri ve yalı taraçalarında güzelim G'lerle geçen ilk gençliğimi. Ostrorog Yalısı ve " müşterilerini " unutmayacağım.

Sokakta Harp Var : Kemal Ahmet'i. Neyzen'i. F. Celalettin'i. Bakırköy'ü ve Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesini. Fikret Muallâ'yı. Unutmayacağım.

Boğaziçi'nde koca yalıda, ana, baba, teyze, dayı, enişte, yeğen, kuzen, küçüklü büyüklü akraba-taalûkat, ve bir içim su genç kızlar, Nermin, Pervin, Nesrin, Julide, Cemile, Celile... Bana ayrılan zamanı çizerken sizlerle olmak. Hiçbirinizi unutmayacağım.

Beykoz'a giden ve Beykoz'dan gelen motorlar. Rumelihisarı'nın kedileri. Baltalimanı'nda dalgaların telaşı. Unutmayacağım.

Havada hüzün.

Kız Kulesi sil gözyaşlarını. Kadıköy ve Çamlıca ve Üsküdar hoşça kalın. Gençliğim. Hoş ve hoşçakalın evet.

Hoşçakal Haydarpaşa Gar'ı. Yeni sürgünlere Anadolu kapısı elveda.

Selimiye Kışlası sen de sil gözyaşlarını : Zulmün sonu gelecek merak etme, sen de o günleri(mizi) göreceksin. Beklemeyi bilebilirsen. Bekletirlerse : Kazmaların saldırısına ugramadan! Bekle o günlerini ve bizimle halaya kalk ey Kışla ! Analar artık çocuklarının başında bit aramayacaklar seni terkettikleri zamanların bitiminde.

Elveda Caddebostan.

Nâzım merhaba. Yoldaşım, kardeşim, iki gözüm.

Zamanların peşinde zamansız : Orhan Kemal merhaba. Bak ne güzel “ Avare Yıllar “ımızda beraber burda beraber.

Leyla Abla merhaba. Merhaba Celal. Suphi Nuri. Mina. Halet. Nail V. Rasih: Hem “ Uzun “ hem “ İleri “.

“ Dede “ Ahmet. “ Boz “ Mehmet. “ İşçi kesiminden dostlarımız “. Merhaba.

Melih. Oktay. Orhan Veli. Ben de bir “Garip”im : Kel’den bu yana.

Sait merhaba. Sabo merhaba.

Ahmet Dino merhaba. Arif nasılsın ? “ Saray gibi adam “. “ Dev Adam “. Merhaba. “ Döner kebab dönmez olsun ! ”

Geliyorum üç vakte kadar. Açın kapılarınızı. Pencerelerinizi açın. İstanbul’la vedalaşmam bitsin : Göreceksiniz yine kuracağız o güzelim ailemizi : Limana bakıp. Kendi gülme nöbetlerimizde kaygısız. “ Topla gözlerini Mina ! ”

Cenevre günlerinin çocukluğunda dadı sinemalarım merhaba.

Babam, “ silme sağır babam “ benim, merhaba. Atlarımız koşuyor. Yeniden. Yenilmeyen !

Saffet anam ocağına kapandım : Ayaklarının, ellerinin güzelliği terketmedi beni seksen yıl. Seksen yıl ana dile kolay. Beyaz bembeyaz gecelerimde öksüz ve yetim kaldım sensiz kalmadım ana. İşte beyaz ışık ana. Geldim işte yeniden bir erken inen sarı kızıl şafak vaktinde ve kapına dayandım yeniden ana, sar beni ana sarrrrrr...

Bahçe(leri)miz

Temmuz'daydık, renkler karmaşası ve kuş sesleri içinde yitik bahçemiz bir şenlikti: Dün, birikmiş birkaç emaile yanıt verirken, uzun zamandır habersiz ve yazısız bıraktığım sizlere de yazmak içimden geçti ama “ Yok yahu bu iş ciddi iş, öyle birkaç dakikada yazılmaz “ deyip vazgeçtim. Zaten günlerdir böyle oluyor. Bugün de böyle olabilirdi ama araya çok zaman girdi diyerek kesin kararımı verdim : Bugün mutlaka yazmalısın koçum dedim. Öyle de yaptım. Ama göreceksiniz epey uzunca bir mektup oldu. Doğal çünkü sabahtan beri düşündüm taşındım, nihayet makinanın/bilgiSarayın başına oturdum. Oturdum evet. Başlayabilirim.

Bir defa yaz günlerinden bu yana hemen yazmamakla hata ettiğimi şimdi daha iyi anlıyorum : Hayat silindiri çünkü paldır küldür geçivermiş yine. Alacağı olsun. Hemen parantez açmalıyım çünkü kırkikinci yağmurlarından biri daha başladı : Yağmur burada hep böyle inceden inceye başlar, kuşları susturduktan sonra, ve hızlanarak sürer. Kimi kez durulur, kimi kez hızlanır. Hazlanır. Biraz da nazlanır.

Yağmursuz günlerde çiftçiler burada yağmur duasına çıkmazlar, uzaktan acaip yersel yaratıklara aşık attıran, dev sulayıcılarla mısır ve buğday tarlalarını sularlar: Gün ve bilhassa gece boyunca... Ama ince yaz yağmurlarını da önemserler : Bu yağmur kaç dakika, kaç saat devam eder? Meçhul. Gününe, kümülüslerin keyfine kalmış bişey artık.

Gelelim konumuza: Muğla konusuna :

Muğla bayıldığım şirin ve keyifli bir Anadolu kenti olarak hep aklımdadır. Bilmem kaç yılında (büyük ihtimalle 1968’de otostopla Marmaris’e giderken o tarafları dolaştığım yaz aylarından birinde) Muğla’dan geçerken evlerin badanalarının tek tip (açık mavi miydi?), taptaze ve tertemiz olması şaşırtmıştı ve sorduğum kentliler şu yanıtı vermişti : “ Muğla’da böyledir, kararlaştırılan günde bütün kadınlar biraya gelirler, birlikte (İMECE YÖNTEMİYLE YANİ) ve sırayla tek tek evlerini boyarlar. “ Evet bu nedenle ve temizliğiyle Muğla’yı kalbime yazdım. Sonra ilk kadın valimizin Muğla’ya tayin edilmesi de ilginçti. O günlerin Başbakanı Mesut Yılmaz SBF’li ve kendi dönem arkadaşı bayanların bile artık “ Kaymakam olmak isteriz ! “ demelerini duymuş olması sonucu bu kararı almış olan adam, Başbakan olarak anılabilir. Yıllardan beri kadınların kaymakam olması için yazılar yazan benim açımdan ise öğrencilerimin önemli arzularından birinin gerçekleşmesiydi bu. İyi hoş ta o günlerden bugünlere bu iş sürüyor mu ? Kaç kadın daha vali olarak atandı ? Kaç kadınıımız valilikte olumlu ve iyi işler gerçekleştirdi ? Bir bilen yazmalı.

Mola vermek lazım. Yağmur da durdu zaten. Toparlamam gerek. Yeniden Muğla’ya mı dönmeli ? Orhan Suda’nın kitabına mı ?

Orhan Suda’nın epey yoğun, epey öğretici ve deneyim yüklü anılarını aktardığı Bir Ömrün Kıyılarında nam kitabını pek sevdim. Abidin Dino üzerine üç ciltlik kitabımın kaynakçasında var. Bildiğiniz gibi, bu çalışmanın kaynakçası, yayınevini unutmaması sonucu üçüncü cildin sonunda

yayınlanamadı. Bana yazdıklarına göre, ayrı bir kitapçık olarak sunuldu. Ama aradan geçen zamana rağmen bu kitapçığın rengini bile göremedim. İstanbul'da gören oldu mu acaba? Sizin gözünüze çarparsa bir yerde, lütfen benim için de bir adet alıp gönderebilirseniz bahtiyar olurum.

Yağmur duralı epey oldu. Ama güneş hala utangaç. Çıkıp bir tur atmalı diyorum. Atmalı mı? Atmamalı mı? Bilemiyorum. Ama önce size bahçemizden son haberleri vermem gerekiyor : Evet yeniden başa dönüyoruz :

Temmuz'daydık, Ağustos'daydık, Eylül'deydik ağaçlar yeşillerinde, kuşlar, arılar, kelebekler renkler içinde, bizler de onların :

Can eriklerimiz, yeşil eriklerimiz ağzınıza layık. Mevsiminde buralara gelebilirseniz bizzat tadına bakabilirsiniz, ağaçların serin gölgesinde. Gelemezseniz mutlaka reçelini iletceğim. Bir kavanoz reçel kalkar gelir oralara. Sobe! der.

Mevsimlerin belirsiz olmasından mı, birbirine iyice karışmasından mı, yoksa başka nedenlerden mi bilinmez BU YIL FRANSA'DA MEYVE YILI oldu. Bilhassa elma yılı. Her türlü var. Erikler de fena sayılmaz : Eriklerin dallarını görerseniz şaşarsınız : Dopdolu ve resmen çimlere kadar eğilmiş. Sanki sultanı selamlayan harem ağası. Yerlerde sürünen dallar. Bir erik tek başına ağır değil elbette ama bir dalda onlarcası olunca teslim bayrağını çekiyor dallar.

Şeftali ağacımız da öyle. Rüzgara bile direniyor şeftali dolu dallar.

Finduk ağaçlarımız da cömert. Birer birer değil beşer altışar finduklar. Ama bakalım bu yıl sincap ailesinden bir iki tane kalacak mı bize? Paylaşmaya razıyım, ama böyle silip süpürmeleri biraz üzüyor. Geçen yıl bir tane bile bırakmadılar keratalar. Yahu bu ağacı ben ektim, ben suladım, ben taradım, ben kestim dallarını, büyütüp bu günlere ben getirdim, ben de tadına baksam ne olur? İyi olur. Tadı da pek güzel hani. Bir görseniz sincapların sabahın erken saatlerinde finduk çalışmalarını hayran kalırsınız. Böyle hırsızlığı da her babayiğit, “ babayer! “ yapamaz hani. Hele sincap takımının finduklarımızı çaldıktan sonra kaçış taktiklerini görseniz bayılırsınız : Tam bahçenin ortasında aniden durup arkasına bakıyor, hani kovalayan var mı gibi, ama kimi zaman bu sevimli salak korku içinde iki minik eliyle tuttuğu findukları düşürünce tamamen panikliyor ve aniden kayboluyor, önce ilk ağaca tırmanıp izini kaybettirdikten veya kaybettirdiğini sandıktan sonra... Komşu bahçeden çaldıkları çevizleri getirip bizim bahçede (onlara kalırsa daha sakın) güya bildikleri yerlere gömmeleri ise başlıbaşına bir film. Oysa bir süre sonra nereye sakladıklarını unuttukları çevizleri çimleri keserken bizzat ben buluyorum ve sincap otoyolunun üstüne koyuyorum, gelip alsınlar diye...

Güllerimiz ise acaip. Birinin “ markası “ Catherine Deneuve. Oyuncu değil gül : Nazik ve ancak birkaç “ sayfa “, açık pembe, hafif bir parfüm ve ortalık mest. Catherine demek böyle kokuyor. Pes! Catherine daha birkaç gün önce yetmişine girdi ama hâlâ kızından genç. Kızı da Marcello’dan izler taşıyor : Bir zamanlar Dolce Vita ! Chiara Mastroianni.

Evet evet elma ağaçlarımız epey yüklü.

Zaman geçti.

Önce erikleri topladık. Reçel yapıldı. Kavanoz kavanoz. Sonra elmalardan sırası gelenler. En sonra şeftaliler. Elmalardan sırasını bekleyenler var hâlâ. Belki yarın toplanacak “ belki yarından da yakın “. Bizde ilaç mılaç kullanmak yok. Elmalarımızın üstünde belki sadece birazcık toz var. Havanın tozu. Ellerinizle elmanın tozunu alıp veya elmanızı yıkadıktan sonra ağzınıza atıp laplup yemek mümkün. İşte böyle.

Yaz aylarında Paris yanıyordu, o sıcaklardan canımızı kurtarmak için kendimizi köyevine attık. Ama ders çalışmaya devam ettim : Kimi kitabın yeniden okunması ve yeni kitapların yazımı. Bunun üzerine yeni bir kavram yarattım, size de öneriyorum : Vacances actives. Aktif tatil. Bize de bu yakışır hani. Yan gelip yatmanın saati gelmedi henüz çünkü. Bu yaz aylarında, bilhassa temmuz sonundan bugüne, pek makale yazamadım. Sizlerin de dikkatinizi çekmiştir. Bu ilk makalem gibi, aradaki bir iki istisnayı saymazsam. Yaz-ın yaz-dığım kitapları ise umarım yakında yayınlanır yayınlanmaz birlikte “ koklamak “ olanağı buluruz.

Ama bu arada yaz da gelip geçmiş, farkına bile varamadım. Kimi gün yaz-maktan bahçeye bile çıkamayan adam yaz-ın geçtiğini nereden anlasın ? İyi hoş ta yaz manzaralarıyla bu sonbaharı ve kışı geçirebilecek miyiz ? Gelecek yaz bahçelerimiz hangi alemde olacak ? Biz nerelerde ? Yazın bildirin lütfen. Haberlerinizi almak umuduyla en içten sevgilerim, selamlarım ve başarı dileklerimle kolay gelsin.

Öfkeliyem

Üzgünem. Öfkeliyem. Stephane Hessel genç yaşında aramızdan ayrılmıştır ve bizi yetim bırakmıştır. Canım sikkindir.

Biliyorum “ Genç olur mu be ! Adam 95’indeydi “ diyebilirsiniz, ben de itiraz edemem, ama inanın bana adam harbiden çok gençti :

Gönlü gençti. Gülüşü gençti : “ Nerede olursan ol, ne yaparsan yap tebessümünü eksik etme “ derdi.

Duruşu genç ve kibardı.

İşte onun için öfkeliyem.

Ama bir küçük hikayesini anlatmadan da geçemem :

1920’lerde Babası, Stephane’nın babası, Berlin’de yaşıyordu ve Fransa’nın özgürlük, eşitlik, kardeşlik ilkelerine bayılan cumhuriyetçi ve yüzde yüz demokrat bir adamdı. Berlin’de havanın güneşli ve güzel olduğu bir gün (Herkes bilmez ama Berlin güneşi en çok alan kentlerden biridir) elinde şemsiyeyle dolaştığını gören bir dostu dayanamayıp soruyor :

-Hayrola bu ne dalgınlık elinde şemsiye ...

-Paris’te yağmur yağıyor çünkü.

İşte Paris ve Fransa aşkı böyleydi Bay Hessel’in. Konuyu lütfen dağıtmayalım Stephane’in babasından söz ediyorum.

Hessel ailesi Almanya’da beklemedi çok fazla. Kara bela başını oynatmaya zehirini yaymaya başlar başlamaz aile varını yokunu toplayıp, bilhassa şemsiyelerini de alıp, Paris’e göçtü, 1925’te.

Hessel ailesi 1937’de Fransa Cumhuriyeti vatandaşlığını aldı. Kara bela Fransa’yı işgal edince Stephane Hessel 25’inde Direniş Hareketi’ne

katıldı. Hakiki yurtseverdi ve 1941'de Londra'da De Gaulle'ün yanındadır. Sonrası ülke içinde direniş. Öldürme kampları. Firar. Diplomat. Dünyaya ve insanlara sürekli soldan bakan. Sol penceresi sürekli açık ve aydınlık. Ezberden uzun, bazen upuzun şiirler okuyan. Bilhassa Almanca şiirleri. Kimden isterseniz ondan. Akıl almaz bir hafıza. Müthiş bir zeka. Ve tebessüm.

Pierre Mendès France'ın ve Michel Rocard'ın yakın dostu. François Mitterrand'ın dostu olsaydı mutlaka bir bakanlığa atanırdı 1981'de veya sonrasında. Değildi, olmadı: Sol takımın en namuslu ve en dürüst oyuncularından biri olarak kaldı. Böylesi daha iyi oldu.

Filistin halkının kararlı dostuydu ve bu halkın inanmış avukatlığını karşılıksız üstlendi ve her yerde onu savundu.

Öfkelenin ! başlıklı kitabı neredeyse bütün dillere çevrildi, yüz ülkede yayınlandı, 4,5 milyon sattı ama İsrail'de ismi bile anılmadı. " İsrail demokrasinin " en güzel örneklerinden biri de budur. Bir kenara not etmeli hemen. Kitabında İsrail mallarının boykot edilmesini öneriyordu 93 yaşında ve babası yahudi Hessel. Gerçek bir sosyal demokrat, sıkı yurtsever ve a'dan z'ye cumhuriyetçi Hessel aralıksız, her zaman ve her coğrafyada, ezilen halkların yanında yerini aldı ve öteden beri sömürgeciliklerin her türlüüne baş kaldırdı. Sömürgeciliğe isyan bayrağını Cezayir'den Filistin'e kadar taşıdı.

İnsan haklarının sıkı savunucusuydu Hessel, doğayı, çevremizi, hayvanları asla es geçmeden. Hessel gerçek bir yurtseverdi dünyalı tarafından. Fransa'nın ona borcu var mutlaka. Dünyalılardan da.

Hessel'e Panthéon'da yer ayrılması için imza kampanyası başlatıldı, Libération gazetesinde ilk imzaları yayınlanan İnsan hakları savunucuları tarafından. Hemen imzamızı attık.

Duyduk duymadık demeyin, öfkelenin, tebessümünüzü eksik etmeden. Eyleme geçmek zamanı gelince de eyleme geçin. Hessel Baba'dan bizlere kalan da budur.

Kısa Kesilmişler 2015

Kimi zaman bir konudan, bir haberden, bir cümleden yola çıkarak bir makale bir deneme yazılabilir. Bir öykü, bir roman, bir senaryo da yazmak mümkün elbette işini bilenlerce kesinlikle. Kimi zaman ise alınan not not olarak kalır, ne büyür ne küçülür. İşte bu tür notlardan seçtiklerimi “kısa kesilmişler” adıyla toparlayıp burada sunuyorum. İşte birkaç örnek:

Önce futboldan başlıyorum: Kim demiş futbol siyaset değildir?

Bla-bla-bla

Bir Cuma günü FİFA başkanlığına 4 yıl için yeniden seçilen Sepp Blatter, uluslararası futbol örgütündeki yolsuzlukların, rüşvet ve çalıp çırpımların aldığı hukuki ve medyatik boyutlar sonucunda 4 gün sonra istifa etmek zorunda kaldı. Kimi ülkede persona non grata ilan edilen İsviçre vatandaşı Blatter’in ülkesini terketmemesi tavsiye ediliyor. Ülke dışına çıkar çıkmaz Adalet (ABD Adalet Bakanlığı) yakasına yapışabilir. İsviçre Konfederasyonu kural olarak kimseyi, hele kendi vatandaşını, sınır dışı etmediği için şimdilik Blatter’in yargılanmak üzere ABD’ye gönderilmesi söz konusu değil. Ama kendi ülkesinde yargılanacak. 4 Haziran 2015 tarihli People With Money isimli ABD ekonomik dergisi tarafından “En zengin siyasi adam” seçilen ve Mayıs 2014 ile Mayıs 2015 arasında servetine 58 milyon öro kattığı belirtilen Blatter’e bu değirmenin suyunun nereden geldiği bir gün mutlaka sorulacak.

Kat-ar Dünyada seyircilere para ödeyerek futbol maçı seyrettiren tek ülke Katar Prensiği’dir. 2022’de Dünya Futbol Şampiyonası’nı örgütlemek için FİFA ilgililerini ve daha nicelerini paraya “doyuran” Katar Prensiği bundan mı kaçınacaktı?

Womens World Cup

Çok para yatırılan, çok para getiren, eğlence ve boş zamanı geçirme alanında önemli bir yeri öteden beri koruyan, günümüzde ciddi bir işkolu biçimine dönüşen futbolu yolsuzluklara karışan kötü ve açgözlü yöneticileri nedeniyle buruşturup atmamalıyız. Amatör bir ruhla, her türlü yabancılaşmayı ve yokolmayı önleyici özellikleriyle oynadığı zaman futbol hakiki bir şenlik haline dönüşüyor. Dönüşebilir. Dünyada milyonlarca çocuk ve gencin, kadın ve erkeğin ilgi odağında futbol bu özellikleriyle öne çıkıyor. Bugünlerde Kanada Konfederasyonu'nda FIFA tarafından örgütlenen "Women's World Cup" maçları izenebilir örneğin: Kadınların futbolun üstesinden geldiklerini en güzel örnekleri, en iyi takımlarıyla seyretmek için gerçek bir fırsat. Fransa Kadın mili takımını öteden beri yakından izliyorum. Bu kez Meksika Birleşik Devletleri kadın milli takımını beş sıfır yendiği maçta ve birkaç gün önce Kolombiya Kadın milli takımına iki sıfır yenildiği maçta izledim. Maçlar 5 Temmuzdaki finale kadar sürüyor. Sizin de ilginizi çekebilir: Japonya, Güney Kore, Avusturalya (Yeşim Servet Uzunlar 6 numaralı formasını hakkıyla taşıyor), Brezilya, İngiltere, Çin Halk Cumhuriyeti, Norveç, ABD, İsveç, Almanya, İngiltere kadın milli takımları harika futbol yaratıyorlar.

Varsa yoksa

Bir de Almanya'dan bir haber: " Zone euro "nun en zengin devleti Almanya Federal Cumhuriyeti'nde 15 milyon yoksulun bulunmasına ne demeli? Biz ne dersek diyelim durum Almanya'yı yönetenleri pek ırgalamadığı için olmalı onlar hiç bir şey demiyorlar!

Tütün

İspanyol doktor Francisco Fernandez Amerikalarda uzunca dolaştıktan sonra 5 Mart 1558'de ülkesine döndü. Eli boş gelmedi, kralına armağını bir ottu, adı TÛTÛN. Amerika yerlilerince yüzyıllardan beri içilen veya ağızda ezilen ya da emilen bu otun astıma, dolaşım dertlerine ve neredeyse her derde deva olduğu iddia ediliyordu. Bu ot 1560'da Fransa'nın Portekiz büyükelçisi tarafından Fransa'ya getirildi. Büyükelçinin ismi Jean Nicot'duydu, ondan da " la nicotine " ismi kaldı yadigar. Tütünle hesaplaşmamız ise Avrupa'ya getirilmesinden neredeyse beş yüz yıl sonra bile bitmiş değil.

Seçmek

Biraz önce bir yazı okurken Fellini'den bir söz ilişti gözüme, mutlaka biliyorsunuzdur ama olsun aynen aktarıyorum.

" Choisir c'est toujours perdre quelque chose. " " Seçmek her zaman bir şey yitirmektir. " biçiminde çevirelim.

Lo-Lo

Fransa'da yayınlanan Le Quotidien du Tourisme gazetesi ile BFM Business televizyon kanalı bu yılki "Turizm Ödülü"nü Fransa Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Laurent Fabius'e (yakınları için "Lolo") layık gördü. Helal olsun! Son hükümet değişikliğiyle "Turizm"ın Dışişleri Bakanlığı'na bağlanması ve o tarihten itibaren Fabius'un canla başla Fransa'ya "akan ve akacak" turist sayısının artırılması için yaptığı "şirinlikleri" (1) dikkate alırsak bu ödülü çoktan hakediyordu. Elbette Ukranya'da, Suriye'de,

Irak'ta, Ortadoğu'da ve dünyada BARIŞIN SAĞLANMASI için yaptıklarına karşılık ta bir ödül verilmesi lazım ama hangi ödülün verileceği henüz bilinmiyor. Barış'ın gelmesi bekleniyor belki. Belki bir gün.

(1) Fabius'un turizm uğruna yaptığı "şirinlikler"den birkaçını buraya almalıyım: Çin Halk Cumhuriyeti'ni bir yılda dört kez ziyareti, her seferinde öncelikle Çinli patronlarla buluşması ve onları "Fransa'ya yatırım yapmaya ve ziyarete davet" etmesi. Hele onlara "Spor Toto'da veya herhangi bir oyunda kazanınca nasıl 'Bingo!' diyorsanız, Fransa'ya gelin hep birlikte ve pek çok kez Bingo diyelim" önerisine en asık suratlı Çinli patron bile güldü. Sonra Çin'den gelen bir turist kitlesini, yanında İçişleri Bakanı ile, havaalanına kadar giderek, uçağın kapısında, bizzat karşılaması da unutulmaz siyasi bir eylem olarak tarihe geçti. Buradaki komiklik sadece koskoca Bakan'ın turistleri karşılamak için havalanına gitmesiyle sınırlı değil, bir de Çinli turistlerin Lolo'yu tanımamaları var. Ne kadar acı! Vaktiniz varsa bu tarihi anın videosunu izlemenizi tavsiye ederim. Başbakan Manuel Valls'ın da gittiği her ülkede o ülkede konuşulan dilde "Fransa'ya buyurunuz" demesi, o dildeki kimi kelimeleri iyi telafuz edememesi ve dinleyenleri şaşırtması ve şaşırtma anı geçer geçmez kahkahaya boğması da anılabilir. 31 Ocak 2015'te Çin'deki konuşmasının bir yerinde Çince söylediği cümle ve sonrası izlenebilir. Eh ne de olsa hepimizde Louis de Funes'ten birşeyler var. Bu konuda aramanızı kolaylaştırması umuduyla havadislerin fransızcalarını da yazıyorum : 1-Laurent Fabius et Bernard Cazeneuve accueillent des touristes chinois à l'aéroport de Roissy. 2-Les ministres des Affaires étrangères et de l'Intérieur ont accueilli, ce lundi 28 avril (2015), les premiers touristes chinois arrivés en provenance de Pékin, à l'aéroport de Roissy.

Elias Petropoulos Nam Adem

Elias Petropoulos (26 Haziran 1928, Atina- 3 Eylül 2003, Paris) yaşadı, yaşadı.

Önce soyisminden başlamalı : Uzun yıllar Fransa'da yaşadığı için soyisminin yazılışını Fransızcaya uydurmak zorunda kaldı, okunurken hata yapılmasın diye. Petropulos yerine o zaman Petropoulos biçiminde yazmak gerekti.

Elias, 26 Haziran 1928'de Atina'da dünyaya geldi. Babası memurdu ve o nedenle Selanik'te geçirdi çocukluğunu ve ilk gençliğini. Dolayısıyla daha çok Selaniklidir. Yapıtlarında Selanik'in ve Selanik'e ilişkin meselelerin ağırlıklı bir biçimde yer almaları biraz da bununla ilgilidir.

16 Yaşında Yunanistan Direniş Hareketi'ne katıldı. Sonra Yunanistan İç Savaşı'nda komünistlerin saflarında yerini aldı... Yenildiler ama Elias umudunu yitirmedi : Özgürlüğün geleceğinden emindi : Bir gün mutlaka.

Selanik Üniversitesi'nde hukuk, siyaset ve ekonomik bilimler eğitimi gördü. Özgürlüğüne çok düşküdü Elias ve nitekim özgürlükleri kısıtlanır endişesiyle eğitimine birdenbire son verdi. Yükseköğrenimini yarıda bıraktı.

Ve o tarihten sonra bütün öğretim üyelerine ama bilhassa Yunanistan'dakilere ateş püskürdü. Onlara yönelik küfürlerini duysaydınız diliniz uçuklardı. Bana onları Paris'te anlattıkları saatler aklıma geliyor da Elias'ın ne kadar dolu olduğunu bir kez daha anımsıyorum. Birkaçının ismini bile verdi ama ayıp olur diye yazmıyorum. Yazmadım. Evet o tür öğretim üyelerinden, yani ezberletmeye, hafızlamaya yönelik " yöntemin " izleyicilerinden sürekli nefret ettti. " Bu herifler çünkü sadece koyun yetiştirmeyi bilirler " diyordu. Özgür düşünceye sahip olmak, eleştirici bir gözle olan-bitenleri irdelemek konusunda ders verilmedikten sonra adı neden " Yüksek " öğrenim olacakmış ?

Haksız mı Elias ?

O kendi kendini yetiştirdi. Hayat Üniversitesi'nden kendi kendine diploma verdi.

Sonra gazeteciliğe başladı. Kısa bir süre içinde ülkesinin en iyi sanat eleştirmeni olarak tanındı.

1967'de Albaylar Cuntası askeri darbeyle ikidara el koyunca Elias ülkesini terketmek, yurtdışına çıkmak istedi ama bir türlü fırsat bulamadı. Pasaport ta vermiyorlardı Elias'a. O kadar tutuklandı ki...

Daha hemen 1968'de cunta sansüründen geçirmeden yayınlattığı ve Kabadayılar Kitabı biçiminde isimlendirdiğı Rebetika yayınları yayınlanmaz tutuklandı...

Elias'ın nefret ettiğı insan kategorisi içine din adamlarını da koymak lazım. Onun açısından bütün papazlar " puşttur ". Bizzat Yunancasıyla ve Türkçesiyle söyledi Elias : " Puşt yani puştı " Söyleşilerimizde bu konuda epey şey anlatıyor zaten. Ama bu işin öncesi de var : Cunta döneminde kimlik kartına " tanrı tanımaz " ibaresini koydurmak için başvuran tek Yunanlı olarak tarihe geçti. Yunanistan'da Ortodoks Kilisesi'nin ağırlığı tahmin edilemeyecek kadar önemlidir. Hele o günlerde. Ama Elias bu, bastırdı.

Elias için Yunanistan'da milliyetçiliğın, Türklere karşı olmanın, Türk düşmanlığının yani, ırkçılığın, aşırı sağcılığın temelinde üç önemli unsur, üç belirleyici ve başabela kurum var : Kilise, Okul (Üniversite de dahil), Ordu.

O'na göre, " Yunanlıların Türk düşmanlığında Kilise'nin aşırı tutucu tavrı, okulda aldıkları aşırı milliyetçi eğitim ve orduda sürekli biçimde " Daimi düşmanımız Türklere karşı savaşılacakmış " gibi yetiştirilmeleri tayin edicidir. Elias'a kalırsa " üniforma eşittir faşizm ".

Bu kurumların hepsini tek tek ve hepsini birden de “ kalaylıyordu “. Fransızca olarak aynen şöyle diyordu : “ Tous sont puşti. “ : “ Hepsi puştur. “

Temmuz 1974’te, Albaylar Cuntası tepetaklak edilir edilmez pasaportunu cebine atan ve yurtdışına koşar adım çıkmak isteyen Elias’a o sıralarda yönetimi ele alan “ ılımlı sağcılardan “ bir dostu, “ Elias, oğlum artık demokrasi geldi, nereye gidiyorsun ? “ diye sorunca ve gitmesini ertelemesini isteyince, Elias gözünü kırpmadan aynen şunları söyledi “ o pezeveneke “, bu da Elias’dandır, “ O demokrasinizi al, dür, bük ve götüne sok ! “

Çıkış o çıkış.

1974’ten itibaren artık Paris’lidir Elias. Paris’in en merkezi mahallelerinden 5. Arrondissement’a yerleşir. Rue Mouffetard artık ondan sorulur. Ve bir daha kıpırdamaz. Yazar ondan sonra. Yazaroğluyazar da yazar. Elli kadar kitap, binden çok makale. Değinmediği konu yoktur : Kabadayılar, biraz önce söyledim, hapisaneler, genelevler, kapatılmış mekanlar yani, eşçinseller, ibneler ve lezbiyenler, Elias “ kediye kedi denmelidir “ ilkesini benimsediği için herşeyi kendi adıyla anıyordu, onun için bu isimleri burada kullanıyorum, her türlü marjinal takımlar, orospular, pezevenkler, hırsızlar, üçkağıtçılar, dolandırıcılar, kent kökenli her türlü yaratıkla ilgilendi. Onlara ilişkin enazından bir, bazen daha çok sayıda kitap ve pek çok makale yazdı. Döktürdü ha döktürdü.

Rebetika’da kabadayıların, hırsız, dolandırıcı ve üçkağıtçıların şarkı ve türkülerine yer verdi. 1968’deki ilk baskısından sonra 1979’da, 1983’de ve daha sonra yeni baskıları yapıldı...Yunanistan’ın en pahalı ama aynı zamanda en çok satan kitabı olarak edebiyat tarihine geçti...

Hapishaneler isimli yapıtı, İyi Hırsızın El Kitabı, Yunanistan Eşçinsellerin Dil Sözlüğü (Kendi alanında ilk), Yunanistan’da Genelev İncelemesi gibi

yapıtlarının her biri Albaylar Cuntası döneminde tutuklanmasına yol açtı. Elias iki küfür sallayıp bunların hepsini sineye çekti...

Elias Petropulos, çocukluğunu ve ilkençliğini geçirdiği Selanik üzerine dünya kadar şey yazdı. Selanik Yahudileri üzerine yazdığı kitaplar da pek çoktur. Bu iki alanda yaptığı araştırmalar ve yapıtlarıyla uluslararası boyutta tanınıyor. Hele Osmanlı İmparatorluğu, İsrail ve Yahudilerin tarihi üzerine çalışan tarihçiler tarafından. İşte bu konulardaki yapıtlarından bazıları :

Osmanlı Varlığı, 1917 Selanik Yangını, Selanik Yahudileri, Bir Ölüm Şarkısı...

Yahudilerle ilgili kitapları nedeniyle kimi sağcı, milliyetçi ve ırkçı yazar tarafından “ Petropulos Yahudidir “ palavrası atıldı. Ve hatta bunu “ ispat için “ broşürler bile yayınladılar. Elias gülüp geçti. Onlara layık oldukları yanıtı verdi, “ Salaklar, cahil herifler “ demeyi de ihmal etmedi.

Yunanistan geleneksel mimarisi üzerine de birçok eser yayınladı : Yunanistan’da Tahta Kapılar, Demir Kapılar, Yunanistan’da Balkon, Yunanistan’da Demir Eşya, Yunanistan’da Pencere, Yunanistan’da Mezarlar...

Bu arada Yunan Arabası, Yunan Köşkü, Yunanistan’da Kuş Kafesleri, Türk Albümü, Yunanistan’da Türk Kahvesi gibi değişik konularda kendine özgü ve ilginç kitaplar da yayınladı...

Elias Petropulos’un Yunanistan’da Türk Kahvesi isimli kitabı Herkül Milas’ın çevirisiyle İletişim Yayınları tarafından 1995’te okuyucuya sunuldu. Belki diğer eserlerinin de Türkçeye kazandırılmasının zamanı gelmiştir diye ümitleniyorum. Ne dersiniz ? Bu kitabın tanıtım yazısında şu satırları okuyabiliriz : “ Kahvenin Yunanistan’daki kültürünü, mekanlarını, pişirme ve içme ‘racon’larını, tiryakilerini; nargile, tavla, lokum gibi yoldaşlarını anlatan bir kitap. Ama dahası var : Çağdaş Yunan ırkçılığına yönelik ‘ince’ bir eleştiri metni; ‘karşı sahil’den bir dert ortağı... ‘Gayriresmî’ konulardaki kitaplarıyla tanınan, ülkesindeki milliyetçi-

şovenist rüzgarlarla, ırkçı söylemlerle cebelleşen Petropoulos'tan hem köpüklü hem köpüksüz, hem 'sade' hem şekerli sayfalar. "

Güzel değil mi ? Güzel.

Bu kitabında, kimi Yunanlıların şoven eğilimleri sonucu " Türk kahvesini " nasıl " Yunan kahvesi " veya daha komiği " Bizans kahvesi " diye adlandırdıklarını anlattı Elias. Alaylı ve kara mizahi tarzda. Elias vari yani yine...

Kitaplarının birçoğunu bizzat çizdiği desenleriyle veya bizzat çektiği fotoğraflarla donatan Elias'ın İntihar, Vücut, Senin İçin Ayna, Berlin'de/Not Defteri 1983-1984 gibi şiir kitapları da var...

Elias Petropulos hakkında dünyanın değişik köşelerinde dergi ve gazetelerde epey önemli makaleler yayınlandı. 1981'de örneğin ABD'de yılda bir yayınlanan ciddi edebiyat dergisi Maledicta Petropulos'a ve eserlerine hatırı sayılır özel bir bölüm ayırdı...

1989'da Türkiye'de Elias'ın biraz tanınması umuduyla kendisiyle uzunca bir söyleşi yaptım ve bu söyleşinin büyük bir bölmü o günlerin en iyi haftalık dergilerinden biri olan İkibine Doğru'nun 26 Şubat 1989 tarihli sayısında yayınlandı (s. 48-51.) Daha sonra bu söyleşinin tümünü Söyleşiler : Vir-Gül-Üne Dokunmadan isimli kitabımda okuyucuya sunmak olanağı buldum (Kaldıraç Yayınları, İstanbul, 2008, s. 40-62). Kitap yayınlandıktan sonra birçok dost, tanıdık ve arkadaş Elias'ı biraz daha tanımak istediler. Şimdi okumakta olduğunuz metni/makaleyi bu amaçla, söyleşide ve kitapta yer alan " Elas Petropulos kimdir ? " başlıklı bölümü yeniden yazarak ve kimi yeni unsurlar ekleyerek oluşturduğum. Umarım herkes işine yarayacak bir şeyler bulabilir.

Elias Petropulos'u 1980'lerin ortasında Paris'te tanıdım. Abidin Dino aracılığıyla tanıştık sanıyorum. Ama bundan tam emin değilim. Sonra pek çok kez görüştük. Paris'te ille onu Türk lokantalarına götürmemi istiyordu. O yıllarda Paris'te iyi lokanta olarak " Ege Restaurant " vardı.

Oradan başladık. Elias'ın aklına hemen Yunanistanlı anarşistlerin “ Ege Denizi balıklarındır ! “ sloganı geliverdi. Ve birçok an(ı) da.

Sonra o lokanta senin bu lokanta benim epey dolaştık : Rakı içmeyi ve mezelere bayılıyordu...

İtalyan lokantalarının eşiklerini de epey aşındırdık. Her türlü İtalyan yemeğini ve güzelim kırmızı ve pembe şaraplarını seven bir dosttu.

“ Akdenizliyiz kardeşiz “ demesi boşuna değildi.

Ve elbette çok güzel sohbet ediyordu...

Birçok sergi açılışına gittik. Acımasız eleştirilerini dinledim. Kimi “ sanatçıya “ öyle bindiriyordu ki, ne iyi ki diyordum sanatçının kendisi bunları duymuyor, çünkü duysa büyük ihtimalle “ yaratmaktan “ vazgeçebilirdi.

Elias sözünü sakınmıyordu. Her zaman haklı mıydı ? Emin değilim. Ama burada önemli olan onun haklı veya haksız olması değil, özgürce düşünesini açıklayabilme yeteneğiydi. İçinde saklamıyordu söyleyeceğini. Sırrı da buydu kanımca. Fransızca konuşurken Yunanca veya Türkçe birkaç küfür katmadan rahatlamazdı. Biraz önce vurguladığım gibi, din adamlarına, öğretim üyelerine, kendini beğenmişlere özellikle iyice yükleniyordu. “ Pezevenk “ veya “ Puşti “ örneğin onun dilinde sıkı ve sahici bir küfürdü.

Elias kendisini “ İstanbul'a İstanbul diyen tek Yunanlıyım “ diye takdim ediyordu. “ Tarih kitaplarımızın daha dürüst ve daha dostça yazılmasından başlayıp, halklarımızın eğitimini yeniden düzenlemeliyiz “ diye ekliyordu. Türklerin ve Yunanlıların kardeş olduklarına gerçekten inanıyordu : “ Yahu baksana aynı şeyleri yiyip, aynı şeyleri içiyoruz, aynı havalarda halaya veya sirtakiye kalkıyor, aynı şarkılarda ağlıyoruz, bundan daha iyi ispatı mı olur kardeşliğin ? “

Elias'ın Parisli birçok arkadaşı arasında Abidin Dino, Yüksel Arslan, Zülfü Livaneli ve Yaşar Kemal'i de saymak şart. Yaşar Kemal üzerine, 10 Şubat 1989'da, bana şunları anlattı örneğin :

“ Yaşar Kemal çok içten bir dostumdur. Paris'e geldiğinde hemen bize ugrar. Evimin kapısı ona her zaman açıktır. Ben de İstanbul'a gittiğimde ilk telefon ettiğim kişi Yaşar oldu. O sırada yurtdışında bulunduğu için eşi Tilda ile görüştüm, birlikte yemek yedik, o yemeğin tadı hala damağımda.”

14 Mayıs 1980'de Paris'te, Place Monge tarafında ve büyük ihtimalle Çoşkun Aral'ın çektiği bir dizi fotoğraf var : Kimler yok ki o fotoğraflarda : İşte Elias ve eşi Maria Kukules, işte Yaşar Kemal, işte Fassianos, işte Abidin. Kardeşlik simgesi anılar dizisi peş peşe. Bu fotoğraflardan ikisini Abidin Dino 1913-1993 isimli çalışmamın üçüncü cildinde görmek mümkün.

Elias, Yunanistan'daki Albaylar Cuntasına karşı direnişini Paris'te sürdürdü ve bunun sonucu adeta efsaneye dönüştü. 1980'li yılların ortasında bunun bizzat tanığı oldum : O tarihlerde Paris'teki genç Yunanlı gazeteciler için Elias “ bir örnek, bir efsane adam “dı... Askeri diktatörlük günlerinde yazdığı “Divana uzanmış bir güzel kadının çıplak vücudunu, vatanımdan daha çok seviyorum” dizesi hala dilden dile dolaşıyordu.

Elias rakıyı, mezeleri, kahveyi, aman “ Türk kahvesi “ diye düzeltmeliyim çünkü nerede olursa olsun kalkar gelir ve hesabını sorar, ve Türkleri çok sevdi. “Yunanistan'da Türk Kahvesi” adlı kitabında şöyle diyor : “ Çağdaş Yunanlıların babaları/ataları sayılması gereken Türklerin bize bıraktıkları birçok iyi ve kötü şeylerin arasında kahve de yer alır... “

“Selanik'teki Osmanlı Mimarisi” hakkındaki kitabında, Elias oturmuş, Selanik'in Yunanlılarca alınmasından sonra yıkılan tüm yapıtların eski hallerini bulup ortaya çıkarmıştı. Bilmem dört bin kadar fotoğraf çekmişti. Bu konuda şunu söylüyordu: “ Kitaplarımda Osmanlı kültürünün

büyükliğini anlattığım için bana eleştirmenler zaman zaman ‘Hain’ zaman zaman ‘Türk’ dediler... “

Elias, Selanik’in Yunanlılar tarafından alınışını “işgal” olarak nitelendiriyordu.

Paris Fonoloji Enstitüsü’nde, Atina Amerikan Üniversitesi’nde, Paris’te Censier Üniversitesi’nde, Berlin Serbest Üniversitesi’nde, Amsterdam Üniversitesi’nde konferanslar verdi. Herkesin çünkü Elias’ın anlatacaklarına ihtiyacı vardı...

Petropoulos, Fransız PEN Kulübü’nün ve Yazarlar Birliği’nin üyesi bile oldu. Toplumsallık iyidir.

Cömert sakalıyla bu muhteşem adamı nasıl tanımlamak gerektiğini bilemiyorum. Nasıl bir yazar ve şair olduğunu saptamak, bilinen kalıplara sokmak çok zor. O kendisini “ folklorist “ olarak tanımlıyordu. Bu tanıma uymak lazım diyorum.

Ama Elias biraz daha fazlasını da hak ediyor mutlaka.

Bence ülkesinin, halkının en ilginç, en çalışkan ve en verimli yazar, şair, düşünür ve büyük folkloristidir. Tepkisini hemen dışa vuran, içindeki çocuğu öldürmemiş, özgürlük düşkünü, bizzat kendisi özgür düşüncenin en iyi temsilcilerinden biri, uslanmaz cinsinden asi. Sağcıların, ırkçıların ve her türlü iktidarın boy hedefi. Ama bunu hiç takmayan. Kitapları her iki Yunanistan Komünist Partisi kitapevlerinde ve kütüphanelerinde yasaklı. Ve bundan hınzırca bir zevk alan. Her türlü milliyetçiliğe, her türlü dine ve dinsel duygulara sapına kadar düşman. Ve kavgasını her alanda her zaman yürüten bir mücadaleci. Tam bir toplumsal pehlivan. Yorulmaz eleştirici. Tam anlamıyla kalender. Çelebi desem daha çok memnun olur eminim.

Türkleri çok seven. “ Akdeniz Akdeniz Müzik Festivali “ne Zülfü Livaneli’nin aracılığıyla Yunanistan’ı temsilen katılıp 12 puanı Türkiye’ye, sıfır puanı Fransa’ya yapıştırıp Türk şarkıcının ödülü almasına yol açan,

bunu anlatmaktan asla yorulmayan, sevimli, neşeli, heybetli, yazmayı, gezmeyi, yemeyi ve içmeyi ve güzel kadınları çok seven günümüzün adamı.

“ Sevişmelerin, öpüşmelerin dilbilgisi, sözcüklerin dilbilgisi kadar gereklidir. “ diyordu Elias.

Evet artık aramızda değil. Tamam ödevlerini yaptı, kendisine ayrılan zaman çetvelini doldurdu ve bize eserlerini emanet edip ayrıldı.

Evet Elias'ın kahkahası artık Paris kahvelerinde ve lokantalarında çınlamayacak.

Çünkü Elias, 3 Eylül 2003'te bir işi çıktı ve dostlarını bırakıp gitti. Ah Elias ah !

Ama eminim Rue Mouffetard taraflarına doğru yürürsek aniden çok dar ve çok uzun bir sokakta karşımıza çıkabilir. Pat diye ! Karalara bürünmüş : Tepeden tırnağa. Elllerinde kara eldivenleri : İz bırakmamak için : Nereye gittiği bilinmesin diyedir.

“ Haydi, diyebilir, haydi rakı içmeye gidiyoruz. “

Tamam mı ?

Tamam.

Abidin Dino İle Düşünmek

Abidin'in düşünce ile felsefe ile gizli bir ilişkisi vardı : Kısa Hayat Öyküm isimli anılarında çocukluk zamanı için ve çocukların ana, baba ve kardeşleriyle ilişkileri üzerine yazdıklarıyla, Ölüm mü ? Ne Buluş! isimli kitabının tamamı, ve hele ölüme ilişkin satırları felsefe değilse felsefe nedir?

Abidin düşünceye ilişkin olarak, kendi çizdiği “ Eller ”, “ Parmak İstifleri ” ve genel olarak eller konusundaki bir sohbetimiz sırasında ne dedi biliyor musunuz?

“ Düşünce insanın elinden gelir. Nasıl olabilir yani düşüncenin elden gelmesi? Şöyle olabilir; örneğin çocuğun ilk duyguları, anasıyla olan ilişkisi; annesi uzaklaşırken küçülür fakat çocuk bilir ki, annesini tekrar yokladığında, annesi küçülmüş değildir. Yani dünyayı algılama konusunda ellerin verdiği, daha belirgin belki. Bazı düşünce ve duygular var, sadece ellerden geçer. ”

Abidin, dünyayı yalnız gözleriyle değil, elleriyle de görür. Ve bize gösterir.

Su üstünde suluboya yapar.

Nâzım Hikmet'i dinler : “ On dokuz yaşım Beyazıt Meydanı'ndan geçiyor çıkıyor/Kızıl Meydan'a Konkord'a iniyor Abidin'e/rastlıyorum da meydanlardan konuşuyoruz/(...) Abidin uçsuz bucaksızın renklerini döktürüyor/ben renkleri yemiş gibi yerim ”. Şair Baba susar sonra.

“ Dünyanın en optimist pesimistiyim ” diye kendini tanımlayan Abidin bilgileri, sanatı, anıları, yaşanılanları “ taşıyan ”, bir dönemden öbürüne, bir kuşaktan öbür kuşağa “ götüren ” ve böylece kuşaklar arasında “ köprü ” kuran bir bilgedir. Burada geçmiş zaman kullanmıyorum, çünkü eserleriyle bu işi sürdürdüğü ortada.

Kuşaktan kuşağa arkadaşlarının, dostlarının, tanıdıklarının, yoldaşlarının hepsini sayamayacağım ama bir fikir vermesi için yine de birkaçını anmak lazım : Nâzım Hikmet, Fikret Muallâ, Babel, Meyerhold, Yutkeviç, Tzara, Gertrude Stein, Picasso ve daha birçok sanatçıdan aldıklarını, yılları, çağları, sanat akımlarını leblebi yer gibi yiyerek atlamış, yeni kuşaklara, diyelim Yaşar Kemal'lere, Selçuk Demirel'lere, sizlere ve bizlere aktarmıştır. Mutlaka burada isimleri geçenlerin başka başka ve kendilerine özgü değişik kaynakları da var(dı). Ama burada isimleri geçenlerin ve geçmeyenlerin her birine ayrı ayrı veya birlikte Abidin'den de mutlaka bir şeyler kalmıştır. Mutlaka BİR ŞEYLER.

Abidin hepimizin öğretmenidir. Öğretmenlerimizden biri. Ama mutlaka en beğenileni. En dost. En can arkadaş. Yoldaş.

Kendi payıma bana yazım konusunda öğrettiklerini asla unutamam. Sanki hiç ders verir gibi değil. Nasıl olduğunu bilmeden. On yıllık arkadaşlık iz bırakmaz mı?

Abidin “ dünyası ” içinde yolculuk yapanlardan Mehmet Basutçu, bir yerde aynen şunu yazıyor :

“ Abidin ders vermeyi sevmeyen bir insandı. Ancak, kendisine dikkatle kulak verenler için alınacak çok ders vardı. ”

Evet aynen bu.

Abidin'in “ gençlere ” tavsiyeleri yok muydu? Vardı elbette. İşte aklımda kalanlardan bir demet : Belki bir gün veya başka bir gün işimize yarayabilir :

Sabırlı olmak.

İnatçı olmak. Doğru bildiğimiz yolda yürümek, eğilmeden, bükülmeden.

Çalışmak. Çalışmak. Yine çalışmak. Yılmadan. Aç kalarak gerekirse. Bu bağlamda iyi ressam Behçet Safa bana kalırsa hakiki abidini “ resim fedasi ”dir.

Ama ille ressam olmak şart değil Abidin’in söylediğini tatbik etmek için. Başka alanlarda da benzerini yapmak mümkün.

İşte birkaç yol daha :

Nazik olmak. Bilhassa kadınlarla. Hele yaşlı kadınlarla. Tam sırasıdır, buyurun Güzin Dino’ya kulak kabartalım : “ Kardeşim, adamda hem

şeytan tüyü var, hem de ne lakırdılar bulurdu, şaşardınız, inanamazdınız. Bakarsınız bir yemekte, bir toplantıda, bir sergi açılışında, bir köşede yaşlı bir bayanla oturmuş, tadına doyum olmaz bir sohbet bağlamış. Çekici, rahat ettirici bir tarafı vardı Abidin'in. Kızması çok enderdir. İki-üç kişi vardır hani 'defterinden sildiği' denebilecek. Kin tutmazdı asla. Bu açıdan çok rahattı. Maddi sıkıntıyı umursamazdı. Ve böyle durumlarda hep 'Nasıl olsa bir çaresini buluruz' demesini bilirdi ve sizi de rahatlatırdı. ”

Abidin'in enaz bilinen yönü filozof yönüdür. Evet felsefe hayat dersleri vermekse ve kimi alanlarda konseptler yaratmaksa Abidin Dino filozoftu. Bunu uzun uzun anlatmak mümkün. Ancak burada bunu yapmam olanaksız. O nedenle Abidin'i anmak için birkaç deyişini, birkaç “formülünü” sunmak istiyorum: O'nu anarken aynı zamanda düşünebilmek umuduyla. Elbette Abidin'le birlikte:

Soru: “-Şairlerin eli zelzeleden titrer mi?

Yanıt: -Titrer.”

“-Ekmek bir kitap mıdır?

-Ekmek misafirdir, ya gelir ya gelmez.”

“-Haritada bir yeni deniz görüyorum,

-Ter denizi,

-Bu denizde kim boğulacak?

-Bu denize sebep olanlar.”

“-Sen doğrusunu söyle: Köprülerden ne geçecek?

-Düğün alayları.

-Ormanlardan?

-Kadın sesleri.

-Yollardan?

-Ben ve zafer müjdeleri (belki de bensiz).”

“İstanbul’da ‘Sabah rüzgârı tuz kokar.”

“-Günlerden hangi gündeyiz?

-Ana baba gününde.”

“-Toprağın denizden farkı ne?

-Balığı azdır.”

“-Çabuk sırrını söyle.

-Ekmek, özgürlük, barış.”

“-Sen söyle kimi berhava edeyim?

-Ümit nedir bilmeyenleri.”

“Anlamak yetmez, anlatılan, anlamak gayretine değmeli.”

İşte Abidin bunları ve daha birçok şeyi, resimlerini, heykellerini, kitaplarını bize emanet etti. Emanetine sahip çıkmalıyız.

İçindekiler

Sunu	4
Felsefe : Adı Özne.....	6
Özne Felsefe Bilim ve Sanat Yazıları 16. Kitap,	11
Ke(n)di(ler)imiz.....	13
Kırıntılar.....	19
Louise Michel	22
Marx'ın selamı var (iki).....	25
Che : Gelecek Zaferlerin Komutanı	29
Tarih ve Arşiv.....	35
İstanbul'a elveda/merhaba.....	39
Bahçe(leri)miz	44
Öfkeliyim	49
Kısa Kesilmişler 2015.....	51
Bla-bla-bla	51
Womens World Cup.....	52
Varsa yoksa	52
Tütün	53
Seçmek	53
Lo-Lo.....	53
Elias Petropoulos Nam Adem	55
Abidin Dino İle Düşünmek.....	64
İçindekiler.....	70

M. ŞEHMUS GÜZEL

Felsefe Kırsntıları

ekitap.ayorum.com